

**Sprawozdanie z działalności
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Zielonej Górze
(część I)**

Sprawozdanie z działalności
Regionalnej Komisji Orzekającej
(część II)

oraz

Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych
(część III)

w roku 2016

Zielona Góra 2017

SPIS TREŚCI

Część I. Działalność Regionalnej Izby Obrachunkowej	3
I. Organizacja i zasady działania Izby	3
1. Zadania, zasięg terytorialny i struktura organizacyjna Izby	3
2. Zatrudnienie i kwalifikacje pracowników	5
3. Podnoszenie kwalifikacji i szkolenia pracowników	6
4. Współpraca z organami państwa i innymi instytucjami	7
II. Kolegium Izby i Składy Orzekające	8
1. Działalność nadzorcza	8
2. Działalność opiniodawcza	13
Załącznik Nr 1	
Informacja o uchwałach i zarządzeniach jednostek samorządu terytorialnego i związków komunalnych zbadanych w 2016 r. przez RIO	22
Załącznik nr 2	
Wyniki działalności opiniodawczej i charakter wydanych opinii w 2016 r.	23
III. Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej	
<i>(działalność kontrolna oraz wykonanie rocznego planu kontroli)</i>	26
1. Realizacja planu kontroli	26
1.1. Kontrole kompleksowe	26
1.2. Kontrole problemowe	27
1.3. Kontrole doraźne i sprawdzające	28
2. Wyniki działalności kontrolnej	28
3. Rozpatrywanie skarg przez Regionalną Izbę Obrachunkową	30
IV. Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń	32
1. Przygotowanie materiałów związanych z kompetencjami Kolegium i Składów Orzekających	32
2. Sprawozdawczość budżetowa JST	33
3. Sprawozdawczość w zakresie operacji finansowych	36
4. Sprawozdania w zakresie pomocy publicznej przedsiębiorcom	38
5. Sprawozdawczość finansowa jednostek samorządu terytorialnego	38
6. Sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego	40
7. Działalność informacyjna i szkoleniowa	41
7.1. Działalność informacyjna	41
7.2. Działalność szkoleniowa	42
Część II. Działalność Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych	44
Część III. Działalność Rzecznika dyscypliny finansów publicznych	46

Część I

Działalność Regionalnej Izby Obrachunkowej

I. Organizacja i zasady działania Izby

1. Zadania, zasięg terytorialny i struktura organizacyjna Izby

Regionalne izby obrachunkowe są państwowymi organami nadzoru oraz kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych nad samorządem terytorialnym wykonującym zadania publiczne na rzecz wspólnot lokalnych i regionalnych, związków komunalnych i stowarzyszeń, samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych, a także innych podmiotów w zakresie wykorzystania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST).

Podstawowymi aktami prawnymi określającymi ich pozycję ustrojową i funkcjonalną są Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.¹ (art. 171) i ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych². Konstytucja RP stanowi, iż izby są organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych. Nadzór ten sprawowany jest na podstawie kryterium legalności. Ustawa o regionalnych izbach obrachunkowych określa zadania, zasady działania i organizację izb. Reguluje proces postępowania kontrolnego, ustala obowiązki pracowników wykonujących czynności kontrolne oraz przysługujące im prawa, a także stanowi o kompetencjach izb w zakresie nadzoru.

Kompetencje i zadania izb wynikają również z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ (ufp) oraz ustaw regulujących ustrój samorządu terytorialnego⁴ w Polsce.

Do ustawowych zadań Izby, wynikających z ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, należą:

- nadzór nad działalnością JST i ich związków w zakresie spraw finansowych określonych w art. 11 ust. 1 ustawy,
- przeprowadzanie kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych podmiotów wymienionych w art. 1 ust. 2 ustawy,
- wydawanie opinii w sprawach wymienionych w art. 13 ustawy,
- udzielanie wyjaśnień w trybie art. 13 ustawy,
- prowadzenie działalności informacyjnej, instruktażowej i szkoleniowej w zakresie objętym nadzorem i kontrolą,

¹ Dz.U. z 1997r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

² j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 561 ze zm.

³ j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.

⁴ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.); ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 814 z późn. zm.); ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 486 z późn. zm.).

- kontrola formalna i rachunkowa sprawozdań z wykonania budżetów JST oraz wniosków o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej,
- rozpatrywanie spraw dotyczących powiadomień przez skarbnika o przypadkach dokonania kontrasygnaty na pisemne polecenie zwierzchnika,
- opracowywanie raportów o stanie gospodarki finansowej na podstawie wyników działalności nadzorczej, kontrolnej i opiniodawczej, w razie potrzeby wskazania organom JST powtarzających się nieprawidłowości lub zagrożenia niewykonania ustawowych zadań,
- opracowywanie analiz i opinii w sprawach określonych.

Do zadań izby, na podstawie odrębnych przepisów, należą również:

- rozpatrywanie skarg i wniosków dotyczących działalności organów stanowiących JST – art. 229 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego⁵,
- sporządzanie, na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁶, zbiorczych sprawozdań w zakresie operacji finansowych dotyczących należności i zobowiązań, państwowego długu publicznego oraz poręczeń i gwarancji funduszy celowych posiadających osobowość prawną, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (SP ZOZ), samorządowych instytucji kultury oraz samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, otrzymanych od JST które są dla tych podmiotów organem założycielskim lub nadzorującym,
- sporządzanie, na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych na podstawie sprawozdań łącznych otrzymanych od jednostek samorządu terytorialnego sprawozdanie zbiorcze w zakresie operacji finansowych dotyczących należności, państwowego długu publicznego oraz poręczeń i gwarancji jednostek samorządu terytorialnego,
- sprawdzanie pod względem formalnym i rachunkowym prawidłowości przedłożonych przez gminy wniosków o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości, sporządzonych na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu ustalania i trybu przekazywania gminom części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych⁷ i przekazywanie ich do ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- udostępnianie i publikowanie, na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁸, w urzędowym publikatorze teleinformatycznym, Biuletynie Informacji Publicznej, informacji publicznych dotyczących działalności regionalnych izb obrachunkowych w zakresie określonym ustawą,
- przyjmowanie i przekazywanie do Ministerstwa Finansów skonsolidowanych bilansów JST, sporządzanych na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów JST,

⁵ J.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 23.

⁶ J.t. Dz.U. z 2014 r., poz. 1773.

⁷ Dz.U. z 2004 r. Nr 65, poz. 599 z późn. zm.

⁸ J.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 1764 z późn. zm.

jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami RP⁹.

W ustawie o regionalnych izbach obrachunkowych określono, iż izby są państwowymi jednostkami budżetowymi, nad działalnością których nadzór sprawuje minister właściwy do spraw administracji publicznej na podstawie kryterium zgodności z prawem. Organizacja wewnętrzna i zasady funkcjonowania izb wynikają z ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych oraz rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2004 r. w sprawie siedzib i zasięgu terytorialnego regionalnych izb obrachunkowych oraz szczegółowej organizacji izb, liczby członków kolegium i trybu postępowania¹⁰.

W roku 2016 Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze obejmowała swym zasięgiem 111 jednostek, w tym:

- 80 gmin,
- 2 miasta na prawach powiatu,
- 12 powiatów ziemskich,
- 1 samorząd wojewódzki,
- 16 związków komunalnych (w tym 13 międzygminnych, 2 powiatowo-gminne i 1 związek międzypowiatowy)¹¹.

Organem Izby jest:

Kolegium Izby (skład: Przewodniczący – Prezes Izby oraz 8 etatowych członków)

W Izbie funkcjonują:

- **Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej (WKGF),**
- **Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń (WIAiSz),** w ramach którego – począwszy od 2015 roku – funkcjonuje **Obsługa Kolegium;**
- **Zespół Głównego Księgowego,**
- **Biuro Izby,** zapewniające obsługę administracyjną.

W strukturze Izby działa **Zespół Zamiejscowy w Gorzowie Wlkp.**

Obsługę Komisji Orzekającej i Rzecznika dyscypliny finansów publicznych zapewnia **Obsługa Komisji Orzekającej i Rzecznika dyscypliny finansów publicznych.**

2. Zatrudnienie i kwalifikacje pracowników

Zasady zatrudniania pracowników izb określają przepisy ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych i wydane na ich podstawie przepisy wykonawcze oraz przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych¹². W sprawach, które nie zostały uregulowane we wskazanych aktach normatywnych, stosowane są przepisy Kodeksu pracy.

⁹ J.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 289.

¹⁰ Dz.U. z 2004 r., Nr 167, poz. 1747.

¹¹ Liczba związków komunalnych- wg. rejestru MSWiA; (<https://bip.mswia.gov.pl/bip/zwiazki-powiatow-i-zwiazki-miedzygminne.html>); budżet na rok 2016 uchwaliło 8 związków; ponadto w ciągu w roku 2016 powstały dwa związki powiatowo-gminne (nie uchwalono budżetu na 2016).

¹² J.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1511 ze zm.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. w Izbie zatrudnionych było 50 pracowników, zaś w roku 2016 przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty – wg sprawozdania Rb-70 – wyniosło 47.

Gwarancją prawidłowej realizacji przez Regionalną Izbę Obrachunkową ustawowych zadań są odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie merytoryczne pracowników Izby. Spośród zatrudnionych osób – 94,0% posiada wykształcenie wyższe, w tym w zakresie:

- prawa i administracji – 42,5%;
- nauk ekonomicznych - 38,3%;
- informatyczne - 4,3%;
- inne – 14,9%.

21 pracowników Izby posiada dyplom ukończenia (na jednym bądź kilku kierunkach) specjalistycznych studiów podyplomowych, głównie w zakresie finansów publicznych, prawa, rachunkowości, audytu wewnętrznego i kontroli zarządczej. Ponadto: 2 osoby posiadają tytuł radcy prawnego, 1 osoba jest w trakcie studiów doktoranckich, 1 osoba posiadają uprawnienia audytora wewnętrznego.

W strukturze wiekowej – wg stanu na 31.12.2016 r. - najliczniejszą grupę stanowią pracownicy w wieku od 31 do 40 lat (42,0% ogółu zatrudnionych), a następnie: od 51 do 60 lat – 32,0%; od 41 do 50 lat – 20,0%; do 30 lat – 0%; powyżej 60 roku życia – 6,0%).

W roku 2016 w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Zielonej Górze, na podstawie skierowania z Powiatowego Urzędu Pracy, staż absolwencki odbywała 1 osoba.

Spośród 9 etatowych członków Kolegium – 1 osoba posiada wykształcenie ekonomiczne, 3 osoby – posiadają wykształcenie prawnicze (w tym 1 osoba z uprawnieniami radcy prawnego); 5 osób posiada wykształcenie prawno-administracyjne.

Według stanu na koniec roku 2016 – 96,9 % pracowników zatrudnionych w wydziałach WIAiSz i WKGF posiada wykształcenie wyższe, głównie ekonomiczne lub prawno-administracyjne.

W skład Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych działających przy RIO Zielona Góra wchodzi łącznie 8 osób (Przewodniczący Komisji, Zastępca Przewodniczącego oraz 6 Członków Komisji). Wśród 8 członków Komisji Orzekającej uprawnienia radcy prawnego ma 5osób.

3. Podnoszenie kwalifikacji i szkolenia pracowników RIO

W roku 2016 pracownicy Izby uczestniczyli w wielu konferencjach, szkoleniach i spotkaniach o charakterze szkoleniowo-informacyjnym dotyczących m.in. następujących zagadnień: zamówienia publiczne; finanse samorządu terytorialnego – nadzór i kontrola; standardy kontroli, wykorzystanie aplikacji ACL w działalności kontrolnej; podatki i opłaty lokalne, rachunkowość budżetowa, kontrola zobowiązań zaciąganych przez jednostki samorządu terytorialnego – niestandardowe formy zadłużania JST; procedura absolutoryjna; dotacje udzielane z budżetu JST; WPF jako narzędzie zarządzania finansami JST; sposoby prezentacji i analizy danych; planowanie wieloletnie w JST; perspektywa UE 2014-2020; budżet i sprawozdawczość JST, dyscyplina finansów publicznych, kontrola zarządcza; orzecznictwo sądów administracyjnych w sprawach samorządowych - wybrane zagadnienia; klasyfikacja budżetowa; elektroniczny system zarządzania budżetami JST – BeSTi@

- moduł planistyczny, analizy, sprawozdania; elektroniczny obieg dokumentów – SEOD PROTON; dokument elektroniczny i podpis elektroniczny w postępowaniu administracyjnym (rozporządzenie eIDAS), zmiany w ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych; BHP; podróże służbowe po zmianach – aspekty księgowo i podatkowe, ochrona danych osobowych.

Ponadto pracownicy Izby uczestniczą każdorazowo w szkoleniach realizowanych w ramach działalności szkoleniowej RIO dla lubuskich jednostek samorządu terytorialnego.

4. Współpraca z organami państwa i innymi instytucjami

Realizując ustawowe zadania RIO Zielona Góra współpracuje z wieloma organami państwa i innymi instytucjami.

Na podstawie sprawozdań, uchwał i zarządzeń JST, przedkładanych izbom w trybie nadzoru i kontroli oraz na podstawie badań ankietowych opracowywano analizy, zestawienia liczbowe oraz udostępniano zgromadzoną dokumentację wg potrzeb ww. podmiotom. Zadania te były wykonywane niezależnie od udzielania informacji na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niezależnie od działalności informacyjnej w trybie przepisów ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych.

Ponadto, w ramach zadań realizowanych przez Krajową Radę RIO, członkowie Kolegium i pracownicy wydziałów merytorycznych na bieżąco (w miarę zapotrzebowania) przekazują uwagi do projektów aktów prawnych regulujących szeroko rozumianą gospodarkę finansową JST (w tym w szczególności: zmiany w ustawie o finansach publicznych, zmiany rozporządzeń w zakresie sprawozdawczości budżetowej oraz w zakresie operacji finansowych jednostek sektora finansów publicznych).

II. Kolegium Izby i Składy Orzekające

1. Działalność nadzorcza

W zakresie działalności nadzorczej właściwość rzeczowa Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze obejmowała uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego oraz związków międzygminnych, których katalog przedstawia załącznik Nr 1.

W roku 2016 Kolegium Izby na 31 posiedzeniach przeprowadziło badania w zakresie zgodności z prawem **5 910 uchwał i zarządzeń** organów jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków - dla porównania:

- w roku 2015 – 6 134 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2014 – 5 819 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2013 – 5 940 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2012 – 5 517 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2011 – 5 756 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2010 – 5 045 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2009 – 5 147 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2008 – 4 848 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2007 – 4 800 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2006 – 4 149 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2005 – 4 353 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2004 – 4 152 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2003 – 4 063 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2002 – 3 409 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2001 – 3 608 uchwał i zarządzeń,
- w roku 2000 – 3 373 uchwał i zarządzeń.

Z ogólnej liczby uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków objętych nadzorem w roku 2016 rozstrzygnięcia Kolegium Izby przedstawiają się następująco:

- przyjęte bez uwag – 5 673
- z nieistotnym naruszeniem prawa - 189
- z istotnym naruszeniem prawa – 46.

Większość uchwał budżetowych na rok 2016 podjętych zostało przed 31 grudnia 2015 roku – 98, natomiast 4 budżety zostały uchwalone w terminie do 31 stycznia 2016 roku. Ponadto Kolegium Izby ustaliło budżet na 2016 dla jednej jednostki, która w ustawowym terminie nie uchwaliła budżetu na 2016 rok.

Rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące uchwalonych **budżetów** na rok 2016 przedstawiają się następująco:

- ogółem – 102,
- przyjęte bez uwag – 88,
- z nieistotnym naruszeniem prawa – 14.

W poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego oraz związkach międzygminnych rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące przebadanych uchwał budżetowych na rok 2016 przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Ilość jednostek (uchwał)	Rozstrzygnięcia		
		bez uwag	nieistotne naruszenie prawa	istotne naruszenie prawa
Ogółem	102	88	14	-
Gminy	80	69	11	-
Powiaty	11	10	1	-
Miasta na prawach powiatu	2	1	1	-
Województwo samorządowe	1	1	-	-
Związki międzygminne	7	6	1	-
Związek powiatów	1	1	-	-

Stwierdzanymi nieprawidłowościami w 2016 roku były:

Lp.	Uchwały i zarządzenia w zakresie spraw finansowych dotyczące:	Rodzaje nieprawidłowości
1.	budżetu	<ul style="list-style-type: none"> - dokonanie podziału wydatków bieżących niezgodnie z art. 236 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (jt. Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.); - nieprawidłowe ustalenie limitu zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek niezgodnie z zał. o przychodach, co narusza art. 212 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy o finansach publicznych; - nieprawidłowe ustalenie limitu z tytułu zaciąganych kredytów na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu, co narusza art. 212 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy o finansach publicznych;
2.	zmian budżetu	<ul style="list-style-type: none"> - dokonanie zmian dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów skutkujących niespełnieniem relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych w dwóch latach następujących po roku budżetowym, co narusza art. 243 ustawy o finansach publicznych; - niedokonanie zmiany limitu z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych w związku ze zmianą kwoty przychodów, co narusza art. 212 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych; - brak aktualizacji załącznika dot. planowanych dotacji budżetu gminy dla podmiotów należących i nienależących do sektora finansów publicznych, co narusza art. 214 pkt 1 ustawy o finansach publicznych; - niezgodność dochodów w załączniku "Dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami na 2016 rok" z planem dochodów i wydatków budżetu; - niezgodność załącznika dot. dochodów i wydatków związanych z realizacją zadań wykonywanych na podstawie porozumień (umów) między JST - z planem dochodów i wydatków budżetu; - brak aktualizacji w części normatywnej uchwały budżetowej określającej plan dochodów i wydatków związanych z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, – co narusza art. 212 ust. 1 pkt 8 w związku z art. 237 ust. 1 ustawy o finansach publicznych; - brak dokonania stosownego zapisu w części normatywnej uchwały w związku ze zwiększeniem dochodów z opłat z tytułu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i wydatków z tego tytułu, co narusza art. 212 ust. 1 pkt 8 ustawy o finansach publicznych; - przeznaczenie rezerwy celowej na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego na zadania nie przewidziane w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (j.t. Dz.U. z 2017 r., poz. 209); - błędy rachunkowe; - błędy klasyfikacyjne po stronie dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów; - powołanie niepełnej lub nieprawidłowej podstawy prawnej uchwały;
3.	wieloletniej prognozy finansowej i zmian	<ul style="list-style-type: none"> - podjęcie uchwały w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej z naruszeniem art. 243 ustawy o finansach publicznych; - nieprawidłowe określenie w załączniku dot. przedsięwzięć limitu zobowiązań w relacji

		<p>do łącznych nakładów finansowych oraz sumy wydatków przyjętych w poszczególnych latach objętych prognozą, czym naruszono przepisy art. 226 ust. 3 pkt 3 i 5 ustawy o finansach publicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak określenia w WPF przeznaczenia prognozowanej nadwyżki budżetowej, czym naruszono przepisy art. 226 ust. 1 pkt 4 ustawy o finansach publicznych; - błędy rachunkowe;
4.	procedury uchwalania budżetu	_____
5.	emitowania obligacji oraz określenia zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez organ wykonawczy	_____
6.	zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez organ stanowiący	_____
7.	zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów	_____
8.	udzielania pożyczek	_____
9.	udzielania poręczeń	_____
10.	zaciągania krótkoterminowych pożyczek i kredytów	_____
11.1	określenia zakresu i zasad przyznawania dotacji oraz stawek udzielanych dotacji dla jednostek organizacyjnych JST	_____
11.2.	zasad przyznawania dotacji dla podmiotów niezaliczonych do sektora finansów publicznych	<ul style="list-style-type: none"> - nieprawidłowe zapisy w uchwałach dotyczących trybu udzielania i rozliczania dotacji dla niepublicznych szkół i przedszkoli i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych na terenie gminy: <ul style="list-style-type: none"> - ewentualne nadpłaty bądź niedopłaty w stosunku do kwoty należnej dotacji będą korygowane przez gminę przy przekazaniu dotacji za kolejny miesiąc; - brak ustalenia podstawy obliczenia dotacji – „dotacje udzielane są w wysokości nie niższej niż 75% ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach prowadzonych przez gminę w przeliczeniu na jednego ucznia, pomniejszych o (...)”; - wnioskodawca będzie przedkładał Urzędowi MiG informację o faktycznej liczbie dzieci „wraz z oświadczeniem o aktualności uprawnienia do otrzymywania dotacji” - „przyznawanie dotacji, o której mowa w ust. 2, 3 i 5 odbywa się po wybraniu oferty z przeprowadzonego otwartego konkursu ofert ogłaszanego przez Burmistrza (...)”; - „Warunkiem udzielenia dotacji z tytułu przyznanych Gminie S. środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej jest terminowe złożenie przez organ prowadzący niepubliczną placówkę oświatową dokumentów wymaganych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania zgodnie z kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej.” - dotowany podmiot zobowiązany został do udostępnienia kontrolującemu dokumentacji organizacyjnej i finansowej niezbędnej do przeprowadzenia kontroli, w tym na elektronicznych nośnikach informacji, jak również do wykonywania z nich odpisów, wyciągów lub wydruków - naruszające art. art. 80, art. 90 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 z późn. zm.) oraz art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t. Dz.U. z 2016 r., poz. 922 z późn. zm.); - podjęcie bez podstawy prawnej uchwały w sprawie zasad finansowania przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy – zadanie realizowane ze środków finansowych będących w dyspozycji WFOŚiGW; - w uchwale w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu na zadania służące poprawie jakości powietrza zawarto zapisy bez upoważnienia ustawowego: „Dotujący zastrzega sobie prawo: <ol style="list-style-type: none"> 1) odstąpienia od umowy w przypadku stwierdzenia, że Podmiot nie zakończył realizacji zadania lub odstąpił od jego wykonania lub nie rozliczył dotacji w terminie wskazanym w umowie, 2) przeprowadzenia kontroli przedmiotu dotacji przed realizacją zadania, w trakcie i w okresie do 5 lat, licząc od dnia otrzymania dotacji, 3) wezwania podmiotu do złożenia wyjaśnień w przypadku podejrzenia

		<p>nieprzestrzegania niniejszych zasad lub zamontowania dodatkowego ogrzewania w postaci urządzeń nie spełniających wymogów określonych w niniejszych zasadach.”</p> <p>co narusza art. 403 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz.U. 2017r. poz. 519 ze zm.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - w uchwale w sprawie zasad udzielania dotacji celowej z budżetu gminy, trybu postępowania w sprawie udzielenia dotacji i sposobu ich rozliczenia podjętej na podstawie art. 164 ust.5c ustawy Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) organ stanowiący ustalił zasady udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy zindywidualizowanemu podmiotowi – Powiatowej Spółce Wodnej oraz określił tryb postępowania w sprawie udzielenia dotacji i sposób ich rozliczenia, co narusza art. 164 ust. 5c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne w związku z art. 43 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych; -w uchwale w sprawie zasad i trybu postępowania przy udzieleniu dotacji celowej na realizację zadań z zakresu środowiska i gospodarki wodnej – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków wprowadzono zapisy dotyczące zakresu umowy o udzieleniu dotacji zawartej pomiędzy gminą a wnioskodawcą oraz kontroli wykorzystania dotacji, - co narusza art. 403 ust 4 i 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.); - podjęcie uchwały w sprawie określenia zasad udzielania z budżetu Gminy dotacji celowych dla rodzinnych ogrodów działkowych bez podstawy prawnej, co narusza art. 17 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 40 ze zm.) - nieprawidłowa klauzula wejścia w życie uchwały - „Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego” - co narusza art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (jedn. tekst Dz.U. z 2016 r., poz. 296 z późn. zm.); - przyznanie dotacji na zabytek nie wpisany do rejestru zabytków, co narusza art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.); - podjęcie uchwały w sprawie udzielenia dotacji dla indywidualnego podmiotu na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków bez podjęcia uchwały generalnej, co narusza art. 81 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; - w uchwale w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków zawarto postanowienia wykraczające poza granice kompetencji przysługujących organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego, określone przez art. 81 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: <ul style="list-style-type: none"> - przekazanie dotacji następuje na podstawie umowy określającej w szczególności: (...), - pouczenie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy niewłaściwym wydatkowaniu otrzymanej dotacji, - wszelkie zmiany związane z harmonogramem oraz zmiany merytoryczne wyniki w trakcie realizacji zadania powinny być zgłaszane na bieżąco, pisemnie do Burmistrza, - w celu rozliczenia dotacji składa się sprawozdanie z wykonania prac lub robót Burmistrzowi, - określenie trybu rozliczenia dotacji i zasad kontroli - pouczenie o zakresie odpowiedzialności karnej skarbowej beneficjenta i odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy wydatkowaniu środków z otrzymanej dotacji, - nieprawidłowa podstawa prawna;
11.3	pomoc finansowa	<ul style="list-style-type: none"> - udzielenie pomocy finansowej innej jednostce samorządu terytorialnego na finansowanie zadania własnego gminy – opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego Gminy, co narusza art. 220 ust. 1 ustawy z dnia ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
12.1	podatków i opłat lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> - wyznaczenie jako inkasentów opłaty targowej pracowników Urzędu Miasta i Gminy – co narusza art. 19 pkt 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz art. 9 i art. 28 § 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2017 poz. 201 z późn. zm.); - nakładanie na podatników podatku rolnego dodatkowych obowiązków , które nie mają postawy w obowiązujących przepisach – obowiązek dołączenia do deklaracji podatkowej pisemnego uzasadnienia przyczyn korekty deklaracji – co narusza art. 81 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2017 poz. 201 z późn. zm.); - nieprawidłowa klauzula wykonalności uchwały - „Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego” - co narusza art. 4

		<p>ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (jedn. tekst Dz.U. z 2016 r., poz. 296 z późn. zm.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - zamieszczenie we wzorach deklaracji oraz informacji w sprawie podatku od nieruchomości, podatku rolnego i leśnego oświadczeń: „Niniejsze oświadczenie potwierdzam własnoręcznym podpisem uprzedzony o odpowiedzialności karnej z art. 233 Kodeksu Karnego za składanie danych niezgodnych z prawdą.” oraz „Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą. Niniejsze oświadczenie potwierdzam własnoręcznym podpisem uprzedzony o odpowiedzialności karnej z art. 233 Kodeksu Karnego za składanie danych niezgodnych z prawdą.”, co narusza odpowiednio art. 6 ust. 13 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 716 z późn. zm.); art. 6a ust. 11 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tj. Dz.U. z 2016, poz. 617 z późn. zm.), art. 6 ust. 9 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (tj. Dz.U. z 2016, poz. 374 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2016, poz. 446 z późn. zm.); - w uchwale w sprawie zarządzenia poboru podatków i opłat lokalnych w drodze inkasa uregulowano termin rozliczenia z pobranego podatku i opłat lokalnych, co narusza art. 6 ust. 12 i art. 19 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, art. 6b ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku i art. 6 ust. 8 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym oraz art. 47 §4a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa; - ustalenie stawek opłaty targowej bez wprowadzenia opłaty targowej na terenie gminy, co narusza art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych; - nieprawidłowe ustalenie maksymalnej kwoty stawki opłaty targowej, co narusza art. 19 pkt 1 lit. „a” ustawy z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych w związku z obwieszczeniem Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2016r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych w 2017r. (M.P. z 2016r. , poz. 779); - nieprawidłowe ustalenie stawek podatku od środków transportowych, niezgodnie z ustawą o podatkach i opłatach lokalnych
12.2	opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi	<ul style="list-style-type: none"> - w uchwale w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości na terenie Gminy bez upoważnienia ustawowego określono termin składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, co narusza art. 6l ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 250 ze zm.); - w uchwale w sprawie warunków i trybu składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za pomocą środków komunikacji elektronicznej zamieszczono klauzulę wykonalności: „Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego oraz podaniu do publicznej wiadomości” - co narusza przepisy art.4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych; - w uchwale w sprawie wprowadzenia zwolnienia z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wprowadzono zwolnienie pod warunkiem zobowiązania do selektywnego zbierania odpadów oraz wprowadzono uwarunkowanie zwolnienie z opłaty od złożenia wniosku o zwolnienie z opłat, co narusza art. 6k ust. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach; - nieprawidłowa klauzula wykonalności „Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni po ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego”, co narusza art. 4 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 296)
13.	absolutorium	<ul style="list-style-type: none"> - nieudzielenie absolutorium zarządowi powiatu pomimo braku podstaw merytorycznych i formalnych do nieudzielenia absolutorium z tytułu wykonania budżetu Powiatu, co narusza art.12 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz.814 z późn. zm.) art. 271 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz.U. z 2016 r, poz. 1870 z późn.zm.) oraz art.30 ust.1a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym; - nieuprawnione formułowanie uchwały w sprawie nieudzielenia absolutorium z uwagi na fakt, że projekt uchwały w sprawie absolutorium dla Burmistrza Miasta i Gminy z tytułu wykonania budżetu nie uzyskał bezwzględnej większości głosów zarówno za jak i przeciw udzieleniu absolutorium, co oznacza to, że głosowanie w sprawie absolutorium dla Burmistrza nie zostało rozstrzygnięte, co narusza art. 28a ust. 2 w związku z art. 17, art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym i art. 271 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
14.	pozostałe uchwały i zarządzenia	

2. Działalność opiniodawcza

W roku 2016 wydano łącznie 777 opinii, które dotyczyły następujących spraw :

- możliwości spłaty kredytu lub pożyczki (51 opinii),
- przedkładanych projektów budżetów i ich związków JST (104 opinie),
- przedkładanych informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze 2016 r. (103 opinie),
- sprawozdań z wykonania budżetu za rok 2015 (103 opinie),
- wniosków komisji rewizyjnych w sprawie absolutorium (103 opinie),
- o możliwości wykupu papierów wartościowych (4 opinie),
- o możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp) (35 opinii),
- w sprawie nieudzielania absolutorium (1 opinia),
- projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych (104 opinie),
- możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust.1 ufp) (72 opinie),
- prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp) (97 opinii).

Najczęściej występującymi nieprawidłowościami, sygnalizowanymi w roku 2016 przez składy orzekające Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze, przy opiniowaniu spraw, o których mowa w art. 13 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz.561) oraz art. 230 ust. 4 i art. 246 ust.1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 z późn.zm.) były:

W opiniach o prawidłowości planowanej kwoty długu, wydanych na podstawie przyjętej przez JST (związek JST) wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej na rok 2016 (art. 230 ust.4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) – najczęściej formułowane uwagi składów orzekających dotyczyły:

- kształtowania się relacji, o której mowa w art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz.1870 z późn.zm.) w odniesieniu do planowanego przez JST poziomu spłaty długu w roku budżetowym;
- wysokości kwoty zobowiązań wymagalnych, których spłata w roku 2016 mogłaby, w istotny sposób wpłynąć na zachowanie przez JST relacji z art. 243 powołanej wyżej ustawy o finansach publicznych;
- błędnie ustalonego w uchwale budżetowej JST limitu zobowiązań z tytułu planowanych do zaciągnięcia kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych, na cele o których mowa w art.89 ust.1 i art.90 powołanej wyżej ustawy o finansach publicznych.

W odniesieniu do 7 jednostek samorządu terytorialnego - wydane zostały opinie pozytywne z uwagą/uwagami. Pozostałe wydane opinie – były opiniami pozytywnymi.

Z uwagi na to, że Rada nie uchwaliła uchwały budżetowej Powiatu na rok 2016 do 31 stycznia 2016 r., o czym stanowi art. 240 ust.1 powołanej wyżej ustawy o finansach publicznych - budżet Powiatu na rok 2016 ustalony został przez Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze – na podstawie przepisów art.11 ust.2 i art.18 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 07 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (j.t. Dz.U. z 2016 r.,poz.561) oraz art. 211 i art. 240 ust.3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz.1870 z późn.zm.).

Ustalenie budżetu Powiatu nastąpiło na podstawie uchwały Nr 62/2016 Kolegium RIO w Zielonej Górze z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie ustalenia budżetu Powiatu na rok 2016. Z uwagi na nie uchwalenie uchwały budżetowej Powiatu przez Radę Powiatu - nie została wydana opinia o prawidłowości planowanej kwoty długu tej jednostki samorządu terytorialnego, wynikającej z planowanych i zaciągniętych zobowiązań. Zgodnie z przepisami art. 230 ust.4 powołanej wyżej ustawy o finansach publicznych – regionalna izba obrachunkowa przedstawia opinię w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu JST wynikającej z planowanych i zaciągniętych zobowiązań, o której mowa w art.226 ust.1 pkt 6 ustawy o finansach publicznych – na podstawie przyjętej przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej.

W opiniach o możliwości sfinansowania deficytu budżetowego, wydanych na podstawie podjętej uchwały budżetowej na rok 2016 (art. 246 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) - budżety deficytowe na rok 2016 uchwalilo 30 jednostek samorządu terytorialnego. W stosunku do 2 jednostek samorządu terytorialnego - składy orzekające wydały opinie pozytywne z uwagami.

Uwagi dotyczyły:

- podania błędnej kwoty długu gminy na koniec 2016 roku;
- dopuszczalnego poziomu spłaty długu w roku 2016 w relacji do planowanego zaciągnięcia nowych przychodów zwrotnych na sfinansowanie deficytu budżetu i planowanego poziomu spłaty długu w kolejnych latach;
- zamieszczenia w uchwale budżetowej błędnych limitów planowanych do zaciągnięcia, w roku 2016 zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych, na cele o których mowa w art. 89 ust.1 i art.90 ustawy o finansach publicznych.

Pozostałe opinie w tej sprawie - były opiniami pozytywnymi.

W opiniach o sprawozdaniach z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego (związku JST) za 2015 r. - najczęściej formułowane uwagi składów orzekających, dotyczące naruszenia prawa dotyczyły:

- wykorzystania środków z subwencji oświatowej otrzymanej w grudniu 2015 r. na styczeń 2016 r. – na sfinansowanie deficytu budżetu w roku 2015 – co było sprzeczne z art. 217 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- udzielenia pomocy finansowej innej jednostce samorządu terytorialnego – bez odrębnej uchwały, której obowiązek podjęcia wynika z przepisów art. 216 ust. 2 pkt 5 ustawy o finansach publicznych;
- wystąpienia na koniec roku budżetowego zobowiązań wymagalnych, co było sprzeczne z art. 44 ust. 3 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy o finansach publicznych

Pozostałe, najczęściej zgłaszane uwagi składów orzekających dotyczyły:

- błędów rachunkowych (np. przy określeniu wysokości planowanych i wykonanych dochodów i wydatków; przy określeniu wysokości planowanych i wykonanych dochodów z poszczególnych źródeł; przy określeniu planu oraz wysokości dotacji udzielonych z budżetu JST; przy określeniu planu i wykonania przychodów i rozchodów budżetu);

- błędów klasyfikacyjnych (np. przy zaliczaniu poszczególnych rodzajów wydatków do grupy wydatków na wynagrodzenia i pochodne; przy klasyfikowaniu otrzymanych środków zagranicznych; przy wskazaniu rodzaju dotacji udzielonej z budżetu JST);
- niezgodności danych podanych przez jednostki samorządu terytorialnego w sprawozdaniach statystycznych oraz w sprawozdaniu z wykonania budżetu JST (np. w zakresie wykonanych dochodów z poszczególnych źródeł; wykonanych wydatków budżetu, w rozbiciu na poszczególne podziały klasyfikacyjne);
- niezgodności danych podanych w poszczególnych załącznikach do sprawozdania (np. w załączniku dot. wydatków budżetu oraz w załączniku dotacyjnym; w załączniku dotyczącym dochodów i wydatków związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zleconych JST ustawami).

W odniesieniu do 16 jednostek samorządu terytorialnego - wydane zostały opinie pozytywne z uwagą lub z uwagami.

W jednym przypadku - wydana została opinia pozytywna z zastrzeżeniem, które dotyczyło konsekwencji niekorzystnego dla JST zakończenia sporu sądowego z Ministerstwem Finansów, związanego z nie przekazaniem do budżetu państwa pobranych przez JST dochodów z tytułu gospodarowania przez tą jednostkę samorządu majątkiem Skarbu Państwa, których konieczność zwrotu do budżetu państwa skutkowałą będzie nie zachowaniem przez JST relacji z art. 242 i art. 243 ustawy o finansach publicznych oraz znacznym pogorszeniem sytuacji finansowej samorządu (JST nie będzie w stanie wykonywać zadań publicznych i zaciągnąć przychodów zwrotnych). Pozostałe wydane opinie - były opiniami pozytywnymi.

W opiniach o przedłożonych przez komisje rewizyjne organów stanowiących JST (związku JST) – wnioskach w sprawie absolutorium dla organu wykonawczego z tytułu wykonania budżetu w roku 2015 – poza jednym przypadkiem – pozostałe wydane opinie były opiniami pozytywnymi. Uwaga sformułowana przez skład orzekający w odniesieniu do jednej jednostki samorządu terytorialnego dotyczyła sytuacji finansowej jednostki samorządu terytorialnego, w której od kilku lat występują zobowiązania wymagalne, w tym wobec ZUS.

W opiniach w sprawie uchwał rady gminy o nieudzieleniu absolutorium - skład orzekający negatywnie zaopiniował uchwałę organu stanowiącego gminy w sprawie nieudzielenia absolutorium z tytułu wykonania budżetu gminy w roku 2015 – uznając, że nie było podstaw formalno-prawnych do podjęcia uchwały o nieudzieleniu absolutorium. Uchwała o nieudzieleniu absolutorium podjęta została bowiem z naruszeniem przepisów art. 28a ust. 2 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U z 2016 r., poz. 446 z późn.zm.) ponieważ w sprawie nieudzielenia absolutorium burmistrzowi nie uzyskano bezwzględnej większości głosów radnych rady miejskiej. Mając na uwadze wyniki głosowania należało przyjąć, że w sprawie absolutorium dla organu wykonawczego gminy z tytułu wykonania budżetu gminy w roku 2015 - nie zapadło rozstrzygnięcie (za udzieleniem absolutorium głosowało 10 radnych natomiast 8 radnych wstrzymało się od głosu - bezwzględna większość głosów wynosiła 11 radnych).

W opiniach o przedkładanych informacjach o przebiegu wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego (związku JST) za I półrocze 2016 r. stwierdzone, najczęściej występujące nieprawidłowości dotyczyły:

- przekroczenia planowanych wydatków budżetu;
- wysokiego poziomu należności wymagalnych i niskiej skuteczności podejmowanych przez samorząd działań w celu wyegzekwowania płatności dla JST;
- wysokiego poziomu zobowiązań wymagalnych, których spłata przez JST może skutkować niezachowaniem relacji z art. 242 ustawy o finansach publicznych i art. 243 ustawy o finansach publicznych;
- rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w Informacji oraz w budżetowych sprawozdaniach statystycznych (np. dotyczącymi planowanych i wykonanych dochodów i wydatków budżetu; wysokości planowanych i udzielonych dotacji z budżetu JST w I półroczu; wysokości planowanych i wykonanych przychodów i rozchodów budżetu);
- błędów klasyfikacyjnych i rachunkowych, które wystąpiły w przedstawionych Informacjach (np. wskazania błędnych działów, rozdziałów i paragrafów klasyfikacji dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów budżetu; podania błędnej wysokości wykonanych dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów budżetu);
- pominięcia części danych w sporządzonych tabelach i załącznikach do Informacji o przebiegu wykonania budżetu JST za I półrocze.

Negatywnie zaopiniowane zostało przez skład orzekający RIO w Zielonej Górze wykonanie budżetu Powiatu w I półroczu 2016 roku. Wydanie opinii negatywnej związane było, między innymi z tym, że do końca I półrocza 2016 roku - nie zostały uwzględnione w uchwale budżetowej Powiatu na rok 2016 oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej Powiatu na lata 2016–2026 zobowiązania finansowe Powiatu wobec budżetu państwa, z tytułu pobranych przez Powiat a nieprzekazanych do budżetu państwa dochodów z tytułu opłat eksploatacyjnych pobieranych na obiektach i gruntach po byłym Terminalu Towarowych Odpraw Celnych w Świecku, uzyskanych w latach 2010–2011, o obowiązku zwrotu których przesądził wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, wydany w dniu 17 maja 2016 r. Wprowadzenie tych zobowiązań w całości po stronie wydatków budżetu Powiatu oraz ich spłata w roku 2016 – skutkowałoby niezachowaniem relacji z art.242 ufp oraz mogłyby wpłynąć na niezachowanie relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Opinie składów orzekających zawierały omówienie stwierdzonych nieprawidłowości i wskazywały naruszone przepisy prawa, prawidłową klasyfikację budżetową, prawidłowe wysokości planowanych i wykonanych: dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów budżetu JST, wynikające ze sprawozdań finansowych sporządzonych przez JST.

W opiniach o projektach uchwał budżetowych JST (związków JST) na rok 2017

Nieprawidłowości jakie wystąpiły w projektach, będące naruszeniami prawa dotyczyły:

- błędnego określenia limitu zobowiązań z tytułu planowanych do zaciągnięcia kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych – na cele, o których mowa w art.89 ust.1 ustawy o finansach publicznych – mając na uwadze planowany wynik budżetu; planowaną wysokość spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułów wymienionych wyżej; poziom wydatków budżetu

finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz planowaną wysokość przejściowego deficytu budżetu JST;

- nie określenia limitu zobowiązań z tytułu planowanych do zaciągnięcia kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych – na cele, o których mowa w art. 89 ust.1 ustawy o finansach publicznych pomimo zaplanowania przychodów z tych tytułów w budżecie;
- określenia celu na jaki planowane jest zaciągnięcie kredytów, pożyczek, emisja papierów wartościowych – w sposób sprzeczny z art. 89 ust.1 ustawy o finansach publicznych;
- braku określenia planowanego wyniku budżetu oraz braku wskazania celu, na jaki przeznaczona ma zostać planowana nadwyżka budżetu JST;
- zaplanowania w projekcie uchwały budżetowej rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe – w wysokości niezgodnej z przepisami art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;
- zaplanowania wydatków w rozdziale 80114 „zespoły obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół” – pomimo art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz.1045) na podstawie którego zespoły, utworzone przez JST - mogły funkcjonować na dotychczasowych zasadach do końca 2016 roku;
- nie zaplanowania w wydatkach budżetu JST – obligatoryjnego wydatku na rzecz izb rolniczych, o czym stanowi art.35 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz.1315);
- prognozowania dochodów z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi w kwocie wyższej niż zaplanowane wydatki na ten cel oraz nie ujęcia wszystkich wydatków dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi w rozdziale 90002 „Gospodarka odpadami” – co było niezgodne z przepisami art.6r ust.1aa ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz.250 z późn.zm.).

Wskazane wyżej naruszenia prawa – były szczegółowo omawiane w opiniach przedstawianych przez składy orzekające oraz wskazywany był sposób ich wyeliminowania.

Pozostałe, najczęściej stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w części normatywnej projektu uchwały budżetowej oraz w poszczególnych załącznikach i tabelach do projektu uchwały budżetowej (np. w tabelach zawierających planowane dochody i wydatki budżetu; w załączniku o dotacjach planowanych do udzielenia z budżetu JST; w załączniku zawierającym planowane przychody i rozchody budżetu);
- zastosowania błędnej klasyfikacji budżetowej (np. przy klasyfikowaniu dochodów z poszczególnych źródeł; przy klasyfikowaniu planowanych przychodów i rozchodów; przy wskazaniu działu i rozdziału, w których planowane są określone dochody i wydatki);
- występujących błędów rachunkowych (np. przy określeniu wysokości planowanego deficytu budżetu JST; przy określaniu wysokości dochodów z poszczególnych źródeł oraz wysokości poszczególnych rodzajów wydatków; przy wskazywaniu wysokości dotacji planowanych do udzielenia z budżetu JST; przy wskazywaniu rodzaju planowanych dotacji z budżetu JST; w podaniu wysokości planowanych przychodów i rozchodów budżetu).

W roku 2016 – została wydana jedna opinia negatywna dotycząca przedstawionego przez gminę projektu uchwały budżetowej na rok 2017. Opinia negatywna wydana została w związku z tym, że realizacja budżetu gminy, w wartościach wynikających z przedstawionego projektu uchwały budżetowej nie zapewniała zachowania relacji z art. 243 ufp w latach 2018 – 2019, co potwierdził przedstawiony przez tę gminę projekt uchwały w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej na rok 2017 i lata następne.

W jednym przypadku wydana została opinia pozytywna z istotnym zastrzeżeniem, co związane było z sytuacją finansową Powiatu, po ogłoszeniu wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, oddalającego skargi kasacyjne Powiatu na decyzje Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 2013 r., dotyczące obowiązku zwrotu do budżetu państwa pobranych przez Powiat, a nieprzekazanych dochodów z tytułu opłat eksploatacyjnych, pobieranych na obiektach i gruntach po byłym Terminalu Towarowych Odpraw Celnych w Świecku, w wysokości 2 276 938,65 zł., uzyskanych w 2011 roku oraz w wysokości 1 202 511,08 zł. uzyskanych w 2010 roku. Istotne zastrzeżenie Składu Orzekającego uzasadnione było tym, że dochowanie relacji z art. 242 ufp i pośrednio z art. 243 ufp warunkowane było wydaniem przez Wojewodę Lubuskiego pozytywnej oraz zgodnej z wnioskiem Powiatu decyzji o rozłożeniu spłaty zobowiązań z tytułu opłat eksploatacyjnych za lata 2010-2011 na raty.

Skład Orzekający zastrzegł, że o ile decyzja Wojewody Lubuskiego będzie odmowna lub niekorzystna (zbyt wysokie raty do spłaty w danym roku) wówczas Powiat może znaleźć się w sytuacji wymagalności całej kwoty zobowiązań z tytułu opłat eksploatacyjnych i braku możliwości uregulowania całości zobowiązania, bez naruszenia relacji z art. 242 lub art. 243 ustawy o finansach publicznych, bądź obu tych przepisów. W sytuacji nie dochowania przez Powiat relacji wynikającej z art. 242 ufp lub z art. 243 ufp oraz w przypadku zagrożenia realizacji zadań publicznych - zastosowane zostaną przez Kolegium Izby środki prawne, wynikające z art. 240a bądź art. 240b ustawy o finansach publicznych.

Pozostałe opinie były opiniami pozytywnymi (z uwagą/uwagami).

W opiniach o możliwości sfinansowania deficytu budżetowego, wydanych na podstawie projektu uchwały budżetowej na rok 2017 (art. 246 ust. 1 ustawy o finansach publicznych)

– opinie wydane w tej sprawie były opiniami pozytywnymi, w odniesieniu do dwóch JST – wydane zostały opinie pozytywne z uwagą. Zgłoszone uwagi składów orzekających dotyczyły: błędnego określenia w projekcie uchwały budżetowej limitu zobowiązań z tytułu planowanych do zaciągnięcia kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych – na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu oraz błędnego wskazania przez gminę, jako źródła sfinansowania planowanego deficytu budżetu – przychodów z tytułu wolnych środków, w rozumieniu art. 217 ust. 2 pkt 6 ufp, których gmina nie posiadała.

W opiniach o projektach wieloletnich prognoz finansowych JST (związków JST) na 2017 rok i lata następne stwierdzone nieprawidłowości, mające charakter naruszenia prawa dotyczyły:

- niezachowania w przedstawionym projekcie, w wybranych latach na jakie uchwalona miała być WPF – przepisów art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych z 2009 r.;

- podania błędnej kwoty długu na koniec 2017 roku, skutkującej błędnymi kwotami długu w kolejnych latach objętych prognozą;
- braku danych lub niepełne dane w kolumnie dotyczącej już zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych (kolumna 14.1) w korelacji z podaną w projekcie kwotą długu na koniec 2016 roku;
- braku danych w kolumnie 10.1 dotyczącej spłaty zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych z planowanej nadwyżki budżetu.

Pozostałe, najczęściej stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku danych w wybranych pozycjach wieloletniej prognozy finansowej lub podania błędnych danych dotyczących, np. wysokości dochodów z wybranych źródeł, wysokości wydatków na poszczególne cele; planowanej wysokości przychodów budżetu);
- wskazania błędnych limitów wydatków na przedsięwzięcia w poszczególnych latach oraz błędnego limitu zobowiązań;
- niezgodności kwot podanych w projekcie prognozy (innych niż wskazane w art. 229 ustawy o finansach publicznych) – z wielkościami podanymi w projekcie uchwały budżetowej (np. w zakresie podatków i opłat; wydatków inwestycyjnych kontynuowanych oraz nowych wydatków inwestycyjnych w poszczególnych latach, wydatków majątkowych w formie dotacji);
- wskazania limitu zobowiązań wyższego od podanych łącznych nakładów finansowych oraz sumy limitów wydatków w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięć;
- niepodania w objaśnieniach do WPF – przeznaczenia planowanej nadwyżki budżetu – na inny cel niż spłata wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych – w przypadku rozbieżności danych podanych w kolumnie 10 i 10.1.

W roku 2016 skład orzekający wydał jedną opinię negatywnie opiniującą projekt wieloletniej prognozy finansowej gminy. Ocena składu orzekającego podyktowana została tym, że w przedstawionym projekcie wieloletniej prognozy finansowej gminy, w latach 2018-2019 nie została zachowana relacja z art. 243 ufp.

W jednym przypadku wydana została opinia pozytywna z istotnym zastrzeżeniem, co związane było z sytuacją finansową Powiatu, po ogłoszeniu wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, oddalającego skargi kasacyjne Powiatu na decyzje Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 2013 r., dotyczące obowiązku zwrotu do budżetu państwa pobranych przez Powiat, a nieprzekazanych dochodów z tytułu opłat eksploatacyjnych, pobieranych na obiektach i gruntach po byłym Terminalu Towarowych Odpraw Celnych w Świecku, w wysokości 2 276 938,65 zł., uzyskanych w 2011 roku oraz w wysokości 1 202 511,08 zł. uzyskanych w 2010 roku.

Istotne zastrzeżenie Składu Orzekającego uzasadnione było tym, że dochowanie relacji z art. 242 ufp i pośrednio z art. 243 ufp warunkowane było wydaniem przez Wojewodę Lubuskiego pozytywnej oraz zgodnej z wnioskiem Powiatu decyzji o rozłożeniu spłaty zobowiązań z tytułu opłat eksploatacyjnych za lata 2010-2011 na raty.

Skład Orzekający zastrzegł, że o ile decyzja Wojewody Lubuskiego będzie odmowna lub niekorzystna (zbyt wysokie raty do spłaty w danym roku) wówczas Powiat może znaleźć się w sytuacji wymagalności całej kwoty zobowiązań (kwota 5 250 000 zł., według danych wynikających z kolumny 14.2 projektu WPF) z tytułu opłat eksploatacyjnych i braku możliwości uregulowania takiego

zobowiązania bez naruszenia relacji z art 242 lub 243 ustawy o finansach publicznych, bądź obu tych przepisów. W sytuacji nie dochowania przez Powiat relacji wynikającej z art 242 ufp lub z art. 243 ufp oraz w przypadku zagrożenia realizacji zadań publicznych - zastosowywane zostaną przez Kolegium Izby środki prawne, wynikające z art 240a bądź 240b ustawy o finansach publicznych.

W opiniach o możliwości sfinansowania deficytu budżetowego, wydanych na podstawie podjętej uchwały budżetowej na rok 2017 (art. 246 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) – do końca 2016 roku składy orzekające wydały pięć opinii pozytywnych w tej sprawie (dot. planowanego deficytu budżetu trzech JST oraz dwóch związków międzygminnych).

W opiniach o prawidłowości planowanej kwoty długu, wydanych na podstawie przyjętej przez JST (związek JST) wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej na rok 2017 (art. 230 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych) – do końca 2016 roku składy orzekające wydały trzy opinie pozytywne dotyczące długu JST).

W opiniach o możliwości spłaty kredytu, pożyczki lub wykupu papierów wartościowych – wszystkie wydane opinie w tej sprawie były opiniami pozytywnymi, niemniej jednak - w treści niektórych opinii składów orzekających formułowane były zalecenia dotyczące bieżącego analizowania realizacji dochodów oraz wydatków i na tej podstawie dokonywania odpowiedniej weryfikacji założeń budżetu w zakresie realizowanych zadań i wyniku budżetu oraz stałego monitorowania zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego i analizowania wpływu jego wysokości - na stopień i sposób wykonywania zadań, w celu zachowania relacji z art. 242 ustawy o finansach publicznych oraz relacji z art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych – dla zapewnienia nieprzerwanego realizowania zadań przez JST.

W opiniach dotyczących programu naprawczego – w roku 2016 żadna z jednostek samorządu terytorialnego (związków JST) nie została wezwana przez Kolegium Izby - do opracowania programu naprawczego.

W roku 2016 w jednym przypadku złożone zostało odwołanie Zarządu Powiatu od opinii Nr 460/2016 Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze z dnia 26 września 2016 r. w sprawie wydania negatywnej opinii o przebiegu wykonania budżetu Powiatu za I półrocze 2016 r.

Mając na względzie przedstawione zarzuty dotyczące uchwały Składu Orzekającego Nr 460/2016 z dnia 26 września 2016 r. – Powiat wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości lub o ewentualne przekazanie sprawy Składowi Orzekającemu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze odniosło się do każdego ze złożonych zarzutów.

Uchwałą Nr 210/2016 z dnia 27 października 2016 roku - Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze oddaliło odwołanie Zarządu Powiatu w całości i utrzymało w mocy uchwałę Nr 460/2016 Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze z dnia 26 września 2016 r. w sprawie wydania negatywnej opinii o informacji o przebiegu wykonania budżetu Powiatu za pierwsze półrocze 2016 r.

Kolegium Izby ustaliło budżet na 2016 dla jednej jednostki, która w ustawowym terminie nie uchwaliła budżetu na 2016 rok. Pozostałe JST objęte nadzorem Izby uchwały budżety na 2016 r. w ustawowym terminie do 31 stycznia 2016 r.

Jedna jednostka samorządu terytorialnego zaskarżyła do WSA rozstrzygnięcie nadzorcze Kolegium Izby, dotyczące wprowadzenia zmian do uchwały budżetowej gminy. Skarga jednostki samorządu terytorialnego została oddalona przez WSA.

Kolegium Izby zaskarżyło do WSA sześć uchwał jednej jednostki samorządu terytorialnego. Do 31 grudnia 2016 r. sprawy nie zostały rozpatrzone przez WSA. W roku 2017 Kolegium wycofało wniesione skargi.

W roku 2016 Kolegium Izby nadal monitorowało zadłużenie lubuskich jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli.

W roku 2016 do Kolegium Izby nie wpłynęły zastrzeżenia do wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych.

Pełną informację o rozstrzygnięciach nadzorczych badanych uchwał i zarządzeń oraz wydanych opiniach przedstawiają tabele nr 1 (załącznik nr 1) i nr 2 (załącznik nr 2).

Informacja o uchwałach i zarządzeniach jednostek samorządu terytorialnego i związków komunalnych zbadanych w 2016 r. przez RIO

Lp.	Uchwały i zarządzenia w zakresie spraw finansowych dotyczące:	Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń		Wyniki badania nadzorczego							
		Ogółem w 2016 r. (kol.5+6)	w tym:	bez naruszenia prawa	z naruszeniem prawa (kol.7+8+9+12)	z tego:			z tego:		inne rozstrzygnięcia ¹³
			uchwał i zarządzeń organów wykonawczych			z nieistotnym naruszeniem prawa	wszczęte postępowania umorzono	nieważne (kol.10+11)	nieważne w części	nieważne w całości	
1	2	3	3	5	6	7	8	9	10	11	12
1	budżetu	100	X	86	14	14	0	0	0	0	0
2	zmian budżetu	3 619	1 234	3 486	133	126	2	1	0	1	4
3	wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian	679	75	629	50	47	0	3	1	2	0
4	procedury uchwalania budżetu	7	0	7	0	0	0	0	0	0	0
5	emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez organ wykonawczy	8	0	8	0	0	0	0	0	0	0
6	zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez organ stanowiący	9	0	9	0	0	0	0	0	0	0
7	zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów	57	0	54	3	1	0	2	0	2	0
8	udzielania pożyczek	9	3	9	0	0	0	0	0	0	0
9	udzielania poręczeń	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	zaciągania krótkoterminowych pożyczek i kredytów	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
11	zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego	215	0	197	18	0	0	18	11	7	0
12	podatków i opłat lokalnych	492	0	477	15	0	0	15	14	1	0
	w tym: opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi	119	X	114	5	0	0	5	5	0	0
13	absolutorium	99	X	97	2	0	0	2	0	2	0
14	pozostałe uchwały i zarządzenia	615	23	613	2	1	0	1	0	1	0
	Ogółem	5 910	1 335	5 673	237	189	2	42	26	16	4

¹³ dotyczy uchwał i zarządzeń z naruszeniem prawa dotyczącego minionego roku budżetowego,

Tabela 2

Wyniki działalności opiniodawczej i charakter wydanych opinii w 2016 r.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba wydanych opinii				
		Razem	Charakter wydanych opinii			
			pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
1	2	3	4	5	6	7
	2016 r. - ogółem	777	664	105	3	5
1	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	51	51	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	104	61	41	1	1
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	103	85	17	0	1
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	103	86	16	1	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	103	101	1	0	1
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	4	4	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	35	33	2	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	1	0	0	0	1
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	104	83	19	1	1
	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	72	70	2	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	97	90	7	0	0
	l) programu postępowania naprawczego.	0	0	0	0	0
z tego:						
	2016 r. - gminy	612	521	87	0	4
2	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	45	45	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	80	45	34	0	1
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	80	66	14	0	0
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	80	67	13	0	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	80	78	1	0	1
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	4	4	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	25	23	2	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	1	0	0	0	1
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	80	64	15	0	1
	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	57	55	2	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	80	74	6	0	0
	l) programu postępowania naprawczego.	0	0	0	0	0
	2016 r. - powiaty	89	74	11	3	1
3	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	3	3	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	12	6	5	1	0
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	12	10	1	0	1
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	12	9	2	1	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	12	12	0	0	0
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	0	0	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	5	5	0	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	0	0	0	0	0
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	12	9	2	1	0

	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	8	8	0	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	13	12	1	0	0
	l) programu postępowania naprawczego.	0	0	0	0	0
	2016 r. - miasta na prawach powiatów	18	18	0	0	0
4	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	2	2	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	2	2	0	0	0
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	2	2	0	0	0
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	2	2	0	0	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	2	2	0	0	0
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	0	0	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	2	2	0	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	0	0	0	0	0
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	2	2	0	0	0
	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	2	2	0	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	2	2	0	0	0
	l) programu postępowania naprawczego.	0	0	0	0	0
		2016 r. - samorzady województw	9	9	0	0
5	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	1	1	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	1	1	0	0	0
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	1	1	0	0	0
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	1	1	0	0	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	1	1	0	0	0
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	0	0	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	1	1	0	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	0	0	0	0	0
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	1	1	0	0	0
	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	1	1	0	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	1	1	0	0	0
	l) programu postępowania naprawczego.	0	0	0	0	0
		2016 r. - związki międzygminne	41	34	7	0
6	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	0	0	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	7	5	2	0	0
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	7	5	2	0	0
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	7	6	1	0	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	7	7	0	0	0
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	0	0	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	2	2	0	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	0	0	0	0	0
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	7	5	2	0	0
	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	3	3	0	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	1	1	0	0	0

2016 r. - związki międypowiatowe		8	8	0	0	0
7	a) możliwości spłaty kredytów lub pożyczek,	0	0	0	0	0
	b) projektów uchwał budżetowych jst,	2	2	0	0	0
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	1	1	0	0	0
	d) sprawozdań z wykonania budżetu jst,	1	1	0	0	0
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,	1	1	0	0	0
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych,	0	0	0	0	0
	g) możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	0	0	0	0	0
	h) uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	0	0	0	0	0
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	2	2	0	0	0
	j) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	1	1	0	0	0
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	0	0	0	0	0

III. Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej

(działalność kontrolna oraz wykonanie rocznego planu kontroli)

1. Realizacja planu kontroli

Liczbę i rodzaj planowanych i realizowanych kontroli przedstawia poniższa tabela:

Jednostki kontrolowane	Rodzaj i liczba kontroli				
	kompleksowe plan/realizacja	problemowe plan/realizacja	doraźne plan/realizacja	sprawdzające plan/realizacja	OGÓLEM plan/realizacja
Gminy	22 / 22	8 / 8	- / -	- / -	30 / 30
Powiaty (ziemskie)	2 / 2	0 / 1	- / -	- / -	3 / 3
Województwo samorządowe	0 / 0	0 / 0	- / -	- / -	0 / 0
Pozostałe	- / -	6 / 6	- / -	- / -	6 / 6
RAZEM	24 / 24	14 / 15	- / -	- / -	38 / 39

1.1. Kontrole kompleksowe

1.1.1 Plan

Plan kontroli na rok 2016 został przyjęty uchwałą Nr 211/2015 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze z dnia 18 listopada 2015 r. i przewidywał podjęcie w 2016 roku **24** kontroli kompleksowych jednostek samorządu terytorialnego, w tym:

- **2** powiatów (Zielonogórski, Wschowski),
- **2** miast na prawach powiatu (Zielona Góra, Gorzów Wlkp.),
- **8** gmin miejsko – wiejskich (Bytom Odrzański, Drezdenko, Iłowa, Krosno Odrzańskie, Sława, Sulechów, Świebodzin, Witnica),
- **12** gmin wiejskich (Brody, Bledzew, Górzycy, Kłodawa, Kolsko, Lubrza, Maszewo, Przewóz, Stare Kurowo, Trzebiechów, Wymiarki, Zabór).

1.1.2 Realizacja

Spośród podjętych w 2015 roku 24 kontroli kompleksowych, do dnia 31 grudnia 2016 roku zakończono kontrole **21** jednostek, tj. – **1** powiatu (Zielonogórski), **1** miasta na prawach powiatu (Zielona Góra), **8** gmin miejsko – wiejskich (Bytom Odrzański, Drezdenko, Iłowa, Krosno Odrzańskie, Sława, Sulechów, Świebodzin, Witnica) i **11** gmin wiejskich (Brody, Bledzew, Górzycy, Kłodawa, Kolsko, Lubrza, Maszewo, Stare Kurowo, Trzebiechów, Wymiarki, Zabór). Rozpoczęte w 2016 r. kontrole 3 jednostek, tj. Powiatu Wschowskiego, Miasta Gorzów Wlkp. i Gminy Przewóz zostały zakończone w styczniu 2017 roku.

Opisana wyżej realizacja planu kontroli kompleksowych zapewnia wykonanie określonego w art. 7 ust. 1 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych obowiązku przeprowadzenia co najmniej raz na cztery lata kompleksowej kontroli gospodarki finansowej każdej jednostki samorządu terytorialnego.

1.2. Kontrole problemowe

1.2.1. Plan

Plan kontroli na 2016 r. przewidywał przeprowadzenie **14** kontroli problemowych, jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.2. Realizacja

W 2016 roku przeprowadzono ogółem **15** kontroli problemowych, w tym 8 kontroli problemowych koordynowanych.

Przeprowadzone kontrole dotyczyły:

- 1) dochodów z mienia wynikających z najmu lokali użytkowych w latach 2014 - 2015 – 5 kontroli koordynowanych w Gminie Świebodzin, Witnica, Sulechów, Babimost oraz w Zakładzie Gospodarowania Mieniem Komunalnym w Sulechowie.
Program kontroli koordynowanej przygotowała Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku. Celem kontroli koordynowanej było sprawdzenie wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego ustawowego obowiązku ustalania przypadających im należności pieniężnych wynikających z najmu lokali użytkowych oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania wynikającego z art. 42 ust. 5 ustawy o finansach publicznych;
- 2) przetargów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w latach 2013 – 2015 – 3 kontrole koordynowane w Gminie Trzebiechów, Lubrza, Zabór.
Program kontroli koordynowanej przygotowała Regionalna Izba Obrachunkowa w Opolu. Celem kontroli jest zbadanie prawidłowości realizacji przez gminy obowiązku wyłonienia w drodze przetargu podmiotu, który będzie wykonywał usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Kontrola obejmowała wszystkie etapy udzielenia zamówienia publicznego na tę usługę, oraz prawidłowość jej wykonywania w szczególności w aspekcie finansowym, tj. rozliczeń z wykonawcą;
- 3) terminowości opłacania składek ZUS – 2 kontrole (Dom Pomocy Społecznej w Gorzowie Wlkp. i Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrzy);
- 4) rachunkowości – 2 kontrole (Gmina Skąpe, Gminna Biblioteka w Trzebiechowie);
- 5) sporządzania i przekazywania sprawozdań – 1 kontrola (Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krośnie Odrzańskim);
- 6) dochodów i wydatków – 1 kontrola (Powiat Słubicki);
- 7) zakładowego funduszu świadczeń społecznych – 1 kontrola (Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze).

1.3. Kontrole doraźne i sprawdzające

1.3.1. Kontrole doraźne

Plan kontroli na 2016 r. nie zawierał ustalonej liczby kontroli doraźnych przewidzianych do przeprowadzenia, ponieważ corocznie liczba takich kontroli uzależniona jest od wpływających do Izby skarg, wniosków i sygnałów. W 2016 roku nie przeprowadzono kontroli doraźnych.

1.3.2. Kontrole sprawdzające

Sprawdzenie wykonania wniosków pokontrolnych dokonywane było przez inspektorów kontroli podczas każdej kontroli kompleksowej. W 2016 r. nie były podejmowane odrębne kontrole, o których stanowi art. 7a ust. 4 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych.

2. Wyniki działalności kontrolnej

Stwierdzone podczas kontroli fakty, stanowiące podstawę do oceny działalności kontrolowanych jednostek przedstawiane były w protokołach kontroli. W kierowanych do kierowników jednostek, po zakończeniu kontroli, wystąpieniach pokontrolnych wskazywano źródła i przyczyny nieprawidłowości, ich rozmiary, osoby odpowiedzialne oraz wnioski zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i usprawnienia badanej działalności.

Po zakończonych 39 kontrolach, wystąpienia takie skierowano do 32 jednostek, w których wskazano 305 wniosków pokontrolnych, zmierzających do usunięcia nieprawidłowości i usprawnienia działalności badanych podmiotów. Po zakończeniu 4 kontroli problemowych (Gmina Skąpe, Miasto i Gmina Babimost, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubrzy, Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Gorzowie Wlkp.) nie kierowano wystąpień pokontrolnych w związku z nie stwierdzeniem nieprawidłowości. Pozostałe 3 wystąpienia pokontrolne po opracowaniu zostaną przesłane do kontrolowanych jednostek w terminie określonym w art. 9 ust. 2 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych.

W przypadkach stwierdzonych nieprawidłowości kwalifikowanych jako naruszenie dyscypliny finansów publicznych do rzecznika dyscypliny finansów publicznych kierowane były zawiadomienia o popełnieniu czynów naruszających dyscyplinę finansów publicznych. Ogółem w 2016 r. do Rzecznika dyscypliny finansów publicznych skierowano 16 zawiadomień dotyczących 18 osób i 24 przypadków popełnienia czynów noszących znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

Zawiadomienia dotyczyły popełnienia następujących czynów określonych w ustawie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych:

- art. 5 ust. 1 pkt 2, tj. niepobranie należności gminy – 1 przypadek,
- art. 6 pkt 1, tj. nieprzekazanie w terminie do budżetu w należnej wysokości pobranych dochodów należnych Skarbowi Państwa - 1 przypadek,
- art. 8 pkt 1, tj. udzielenie dotacji z naruszeniem zasad udzielania dotacji oraz przekazanie dotacji z naruszeniem zasad lub trybu przekazywania – 2 przypadki,
- art. 11 tj. dokonanie wydatku ze środków publicznych z naruszeniem przepisów dotyczących poszczególnych rodzajów wydatków – 6 przypadków,

- art. 14 pkt 1-3, tj. nieopłacenie w terminie przez jednostkę sektora finansów publicznych: składek na ubezpieczenia społeczne, składek na ubezpieczenie zdrowotne, składek na Fundusz Pracy – 1 przypadek,
- art. 15, tj. zaciągnięcie zobowiązania z naruszeniem przepisów dotyczących zaciągania zobowiązań przez jednostkę sektora finansów publicznych - 3 przypadki,
- art. 17 ust. 6, tj. zmiana umowy w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych – 1 przypadek
- art. 18 pkt 1, tj. zaniechanie przeprowadzenia lub rozliczenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie i rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości - 4 przypadki,
- art. 18 pkt 2, tj. wykazanie w sprawozdaniu z wykonania procesów gromadzenia środków publicznych i ich rozdysponowania danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej – 2 przypadki,
- art. 18b pkt 1, tj. nienależyte dokonanie wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczej lub finansowej z planem finansowym mającym wpływ na dokonanie wydatku powodującego przekroczenie kwoty wydatków ustalonej w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych – 2 przypadki,
- art. 18c pkt 12, tj. nienależyte wykonanie przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych obowiązków w zakresie kontroli zarządczej w jednostce sektora finansów publicznych, jeżeli miało ono wpływ na dokonanie, w zakresie gospodarki finansowej czynności naruszającej dyscyplinę finansów publicznych przez osobę nieupoważnioną do wykonania tej czynności - 1 przypadek.

Z powyższych danych wynika, że naruszenia dyscypliny finansów publicznych stwierdzano najczęściej w związku dokonaniem wydatku ze środków publicznych z naruszeniem przepisów dotyczących poszczególnych rodzajów wydatków (6 przypadków).

Po zakończonych kontrolach inspektorzy sporządzali zestawienia wyników przeprowadzonych kontroli, na podstawie których przygotowywane było zbiorcze zestawienie nieprawidłowości.

Ogółem stwierdzono 335 nieprawidłowości w następujących grupach tematycznych:

- I. Ustalenia organizacyjne – 39,
- II. Księgowość i sprawozdawczość budżetowa – 69,
- III. Budżet jednostki samorządu terytorialnego:
 - III.1. Ogólne zagadnienia dotyczące planowania i wykonywania budżetu – 6,
 - III.2. Dochody budżetowe – 80,
 - III.3. Wydatki budżetowe – 39,
 - III.4. Zamówienia publiczne –29,
 - III.5. Rozliczenie otrzymanych i udzielonych dotacji – 25,
 - III.6. Dług publiczny – 2,
- IV. Gospodarka mieniem – 46,
- V. Rozliczenia jednostki samorządu terytorialnego z jednostkami organizacyjnymi – 0.

3. Rozpatrywanie skarg przez Regionalną Izbę Obrachunkową

Regionalne izby obrachunkowe są organami właściwymi do rozpatrywania skarg dotyczących zadań lub działalności rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa w zakresie spraw finansowych (art. 229 pkt 1 Kodeksu postępowania administracyjnego). Skargi na organy stanowiące w pozostałym zakresie oraz skargi na organy wykonawcze JST w sprawach należących do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej rozpatruje wojewoda. Inne skargi na organy wykonawcze rozpatrywane są odpowiednio przez radę gminy, radę powiatu i sejmik województwa.

W 2016 r. do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze wpłynęło 31 skarg, w których podnoszono naruszenie praworządności lub interesów osób wnoszących, w tym 2 dotyczyły działalności organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost (o 29,2%) liczby skarg skierowanych do Izby – w 2015 r. do Izby wpłynęły 24 skargi, w tym 4 dotyczące organów stanowiących JST.

Skargi na działalność organów jednostek samorządu terytorialnego

Skarga	Ogółem	z tego:	
		rozpatr. przez Izbę	przekazane wg właściwości
1. na działalność organów stanowiących - art. 229 pkt 1 kpa, z tego:	2	2	0
a) związane z podejmowaniem uchwał przez organy stanowiące JST	1	1	0
b) pozostałe	1	1	0
2. na działalność organów wykonawczych, z tego:	29	2	19*
a) na wójta (burmistrza, prezydenta) i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych - art. 229 pkt 3 kpa	28	2	19
b) na zarząd powiatu i starostę oraz kierowników powiatowych jednostek organizacyjnych - art. 229 pkt 4 kpa	0	0	0
c) na zarząd i marszałka województwa - art. 229 pkt 5 kpa	1	0	0
razem:	31	4	19

**Do Izby wpłynęło 8 pism anonimowych, które stosownie do § 8 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 roku w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. Nr 5, poz. 46) pozostawiono bez rozpoznania.*

W skargach dotyczących działalności organów stanowiących JST podnoszone zarzuty dotyczyły uchwały w sprawie budżetu i jego zmian (1) oraz procedowania nad wnioskiem sołectwa uchwalonym przez zebranie wiejskie zawierającym wskazanie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na obszarze sołectwa w ramach środków z Funduszu Sołectkiego (1).

Kolegium Izby badając uchwałę organu stanowiącego, na którą wpłynęła skarga nie stwierdziło naruszenia prawa. Wnoszący skargę został poinformowany o wyniku badania uchwały przez Kolegium Izby.

W 2016 r. do Regionalnej Izby Obrachunkowej wpłynęło 29 skarg na działalność organów wykonawczych JST (art. 229 pkt 3-5 kpa), z tego 28 na działalność wójtów, burmistrzów, prezydentów oraz 1 na działalność marszałka i zarządu województwa. 6 z 29 ww. skarg przekazane zostały do rozpatrzenia właściwym organom, tj. radzie gminy (6), zgodnie z art. 231 kpa.

Podnoszone w skargach i pismach (w tym także przekazywanych wg właściwości) sprawy dotyczące organów JST są uwzględniane przez Izbę w przeprowadzanych kontrolach gospodarki finansowej JST.

Skargi na działalność organów JST kierowane były do Izby najczęściej przez radnych i osoby fizyczne.

Podmioty kierujące skargi i pisma na działalność organów JST	Liczba skarg	w tym dotyczących działalności:	
		organów stanowiących	organów wykonawczych
radni	2	0	2
organy wykonawcze JST	1	1	0
parlamentarzyści	1	0	1
osoby prawne, stowarzyszenia	4	0	4
osoby fizyczne	14	0	14
anonimowe	8	0	8
pozostałe (sołtys)	1	1	0
razem	31	2	29

IV. Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń

Zadania realizowane przez Wydział Informacji Analiz i Szkoleń (WIAiSz) w 2016 roku obejmowały zagadnienia wynikające z ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, a także wewnętrznej struktury izby uwzględnionej w przyjętym ramowym planie pracy na 2016 r.

Podstawowe zadania były realizowane głównie w ramach pięciu obszarów działalności, obejmujących:

- przygotowanie materiałów i analiz związanych z działalnością nadzorczą i opiniodawczą Izby,
- obsługę Kolegium Izby,
- kontrolę (formalną i rachunkową) sprawozdawczości budżetowej i finansowej JST,
- działalność informacyjną oraz analizy gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego,
- przygotowanie i organizację szkoleń dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego.

1. Przygotowanie materiałów związanych z kompetencjami Kolegium i Składów Orzekających

Stosownie do ustaleń określonych w uchwale Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w sprawie przyjęcia ramowego planu pracy Izby na rok 2016, zadania Wydziału związane z nadzorem obejmowały m.in.:

- kontrolę rachunkową i przygotowanie uwag merytorycznych do projektu budżetu i uchwał budżetowych oraz uchwał i zarządzeń w sprawie zmian budżetów JST,
- kontrolę rachunkową i przygotowanie uwag merytorycznych do projektu w sprawie WPF, uchwał w sprawie WPF oraz uchwał i zarządzeń w sprawie zmian WPF;
- przygotowanie uwag do pozostałych uchwał wynikających z rozszerzonego nadzoru,
- przygotowanie analizy do informacji o przebiegu wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za pierwsze półrocze i sprawozdań rocznych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- przygotowanie analizy i informacji dotyczących możliwości spłaty kredytu i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych.

W roku 2016 Wydział przygotował uwagi merytoryczne do 104 projektów budżetów, 100 uchwał budżetowych oraz 5 096 uchwał i zarządzeń, w tym 3 619 uchwał i zarządzeń dotyczących zmian budżetu oraz do 679 uchwał w sprawie WPF i uchwał/zarządzeń w sprawie zmian WPF.

Ponadto w wydziale przygotowano i sporządzono materiały informacyjne oraz analizy na potrzeby działalności opiniodawczej Składów Orzekających dotyczące:

- opinii o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki (51);
- opinii o przebiegu wykonania budżetu JST za I półrocze 2016r.(103);
- opinii dot. sprawozdania z wykonania budżetu JST za 2015 (103);
- opinii o możliwości wykupu papierów wartościowych (4);
- opinii o projektach budżetów JST (104) oraz projektach uchwał w sprawie WPF (104).

W roku 2016 100% ogółu lubuskich JST przekazywało do Izby projekty budżetów, uchwały budżetowe oraz uchwały i zarządzenia zmieniające budżet z wykorzystaniem elektronicznego systemu zarządzania budżetami JST BeSTii@ (jednocześnie z zachowaniem formy papierowej).

Począwszy od roku 2013 uchwały w sprawie WPF lub jej zmiany przekazywane są do Regionalnej Izby Obrachunkowej wyłącznie w formie elektronicznej (opatrzonej kwalifikowanym podpisem elektronicznym) z wykorzystaniem aplikacji wskazanej przez Ministra Finansów (system BeSTii@). W terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie WPF projekty uchwał w sprawie WPF, a następnie uchwały i zarządzenia w sprawie uchwalenia i zmian wieloletnich prognoz finansowych – za pośrednictwem systemu BeSTii@) - przekazywane były w formie elektronicznej do Ministerstwa Finansów.

2. Sprawozdawczość budżetowa JST

W roku 2016 jednostki samorządu terytorialnego przekazywały sprawozdania budżetowe do regionalnej izby obrachunkowej za IV kwartał 2015 roku oraz sprawozdania miesięczne Rb-27S i Rb-28S za grudzień 2015 r., za styczeń i listopad 2016 i za okresy: I, II i III kwartał 2016 roku zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 roku w sprawie sprawozdawczości budżetowej (j. t. Dz.U. z 2016 r., poz. 1015).

Terminy przekazywania sprawozdań oraz odbiorcy sprawozdań w zakresie JST zostały określone w załączniku nr 44 ww. rozporządzenia. W roku 2016 do Izby wpływały sprawozdania budżetowe wg następujących okresów sprawozdawczych:

- miesięczne grudniowe, listopadowe i styczniowe (Rb-27S i Rb-28S),
- kwartalne za I, II Rb-28NWS,
- kwartalne za I, II i III (Rb-27S i Rb-28S, Rb-NDS, Rb-30S, Rb-34S, Rb-27ZZ, Rb-50),
- roczne (Rb-27S i Rb-28S, Rb-NDS, Rb-30S, Rb-34S, Rb-PDP, Rb-ST, Rb-27ZZ, Rb-50).

Wydział Informacji Analiz i Szkoleń prowadził kontrolę sprawozdań dotyczącą ich poprawnego przygotowania, zgodności z podjętymi uchwałami, danymi przekazanymi z Ministerstwa Finansów w zakresie planowanych i wykonanych dochodów z tytułu subwencji ogólnej, udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz przez dysponentów środków budżetowych w zakresie planowanych i przekazanych kwot dotacji.

W roku 2016 do regionalnej izby obrachunkowej ogółem wpłynęło 2 992 sprawozdań budżetowych z wykonywania procesów finansów publicznych (w 2015 r. 2 960 sprawozdań), które następnie Izba przekazała do Ministerstwa Finansów w wersji elektronicznej. Wśród zbadanych sprawozdań 653 (21,8%) stanowiły korekty.

W 2016 roku do izby wpływały także korekty sprawozdań budżetowych za lata ubiegłe, tj. za rok 2012, 2013 oraz 2014. Korekty dotyczyły najczęściej następujących sprawozdań: Rb-27S roczne z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, sprawozdania Rb-PDP kwartalnego z wykonania dochodów podatkowych gminy/miasta na prawach powiatu oraz sprawozdania Rb-30S kwartalnego sprawozdania z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych.

W ogólnej liczbie 2 992 sprawozdań budżetowych przekazanych przez Izbę do Ministerstwa Finansów 140 sprawozdań (w tym 58 korekt) dotyczyło sprawozdania Rb-PDP.

Jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują sprawozdania wyłącznie w formie elektronicznej (plik bazy danych) opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Reguła ta dotyczy wszystkich sprawozdań budżetowych, a także sprawozdań kwartalnych Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz sprawozdań kwartalnych Rb-50 o dotacjach, odpowiednio o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego. JST przesyłały do regionalnej izby obrachunkowej do wiadomości sprawozdania Rb-50D, Rb-50W oraz Rb-27ZZ z wykorzystaniem programu Besti@. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 roku w sprawie sprawozdawczości budżetowej, sprawozdania te powinny wpływać do regionalnej izby obrachunkowej wyłącznie w formie elektronicznej.

Sprawozdawczość budżetowa przekazywana była przez zarządy jednostek samorządu terytorialnego do regionalnej izby obrachunkowej, a następnie regionalna izba obrachunkowa przekazywała je do Ministerstwa Finansów w formie pliku bazy danych za pośrednictwem elektronicznego Systemu Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego - BeSTi@.

Liczba sprawozdań budżetowych JST otrzymanych i zbadanych przez Regionalną Izbę Obrachunkową w latach 2015 i 2016

Nazwa sprawozdania*	Liczba zbadanych sprawozdań ogółem w 2015 r.			Liczba zbadanych sprawozdań ogółem w 2016 r.		
	pierwotne	korekty	razem	pierwotne	korekty	razem
Rb-27S	730	240	970	721	257	978
Rb-28S	730	89	819	721	94	815
Rb-NDS	414	163	577	412	170	582
Rb-PDP	83	17	100	82	58	140
Rb-ST	105	10	115	103	15	118
Rb-30S	158	38	196	144	51	195
Rb-34S	95	10	105	90	8	98
Rb-28NWS	78	-	78	66	-	66
Razem sprawozdania przekazane do MF	2 393	567	2 960	2 339	653	2 992

* W ogólnej liczbie sprawozdań nie ujęto sprawozdań Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ i Rb-UN, które są sporządzane na podstawie rozporządzenia MF z dnia 4 marca 2010 roku w sprawie sprawozdań jednostek sektora publicznego w zakresie operacji finansowych (j.t. Dz. U. z 2014 r., poz. 1773).

Najczęściej występujące nieprawidłowości stwierdzone w wyniku kontroli formalnej i rachunkowej sprawozdań budżetowych JST w 2016 roku dotyczyły:

Rb-27S

- brak zgodności danych planowanych i wykonanych dochodów dotyczących subwencji lub udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych z kwotami przekazanymi przez Ministra Finansów,
- brak zgodności wykazywanego planu dochodów w sprawozdaniu z planem wynikającym z uchwały budżetowej po zmianach,
- niezgodność kwot dotacji wykazanych w sprawozdaniu z kwotami dotacji wykazanymi przez dysponentów tych środków,

- brak bilansowania należności i dochodów. Sprawozdanie winno bilansować się w następujący sposób: „należności pozostałe do zapłaty (ogółem)”=„należności” minus „potracerenia” minus „dochody wykonane (wpłaty – zwroty)” plus „nadpłaty”
- brak zgodności dochodów budżetowych pobieranych przez urzędy skarbowe na rzecz JST z tytułu podatków i opłat w kolumnach „należności”, „dochody wykonane”, „zaległości netto” z danymi wykazanymi w informacji udostępnionej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- brak zgodności dochodów budżetowych pobieranych przez urzędy skarbowe na rzecz JST z tytułu udziału JST w podatku dochodowym od osób prawnych w kolumnach „należności” i „dochody wykonane” z danymi wykazanymi w informacji udostępnionej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych,

Rb-28S sprawozdanie z wykonania planu wydatków:

- brak zgodności planów wykazanych w sprawozdaniu z planami wg uchwały budżetowej po zmianach,
- brak zachowania spójności zobowiązań wymagalnych w porównaniu ze sprawozdaniem Rb-Z,
- niewykazywanie lub błędne wykazanie w kolumnie 10 w sprawozdaniu za IV kwartał wydatków zrealizowanych w ramach funduszu sołeckiego,

Rb-NDS sprawozdanie o nadwyżce/deficycie:

- nie dokonanie zmian w sprawozdaniu Rb-NDS w przypadku sporządzenia korekty sprawozdania Rb-27S lub Rb-28S
- wykazanie niewłaściwych kwot lub nie wskazanie w kolumnie „wykonanie” w poz. D13 (nadwyżka z lat ubiegłych) i D16 (wolne środki) wielkości faktycznie posiadanej nadwyżki czy wolnych środków, będących do dyspozycji jednostki, wyliczonych na podstawie bilansu z wykonania budżetu za rok poprzedni (wielkość ta po złożeniu bilansu z wykonania budżetu nie ulega zmianie)
- niewypełnione lub błędnie określone kwoty w poz. D131 i D161 (środki na pokrycie deficytu),
- błędne wypełnienie lub nie wykazanie kwoty w części E sprawozdania w zakresie źródeł finansowania planowanego deficytu,
- wykazanie w części F sprawozdania kwot wyłączeń z art. 243 ustawy o finansach publicznych niezgodnych z kwotami wyłączeń wykazanymi w Wieloletniej Prognozie Finansowej,
- błędne lub niewłaściwe wypełnienie w części F po. F2 sprawozdania kwot związanych z zobowiązaniami związku współtworzonego przez JST

Rb-30S sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych:

- niezgodność planów wykazanych w sprawozdaniu z planem przychodów i kosztów samorządowego zakładu budżetowego stanowiącego załącznik do uchwały budżetowej,
- wykazywanie w części A w planie przychodów zakładu dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, zamiast w dziale D „ Informacja o finansowaniu inwestycji zakładu budżetowego”
- wykazanie w przychodach dotacji przedmiotowej w kwocie brutto zamiast w kwocie netto, brak ujęcia podatku VAT w „informacji o rozliczeniu kasowym z budżetem”
- błędy w klasyfikacji budżetowej w odniesieniu do przychodów i kosztów zakładu budżetowego,

- niezgodność stanu środków obrotowych wykazanych na początek okresu sprawozdawczego ze stanem środków obrotowych wykazanych po stronie wykonania na koniec okresu sprawozdawczego roku poprzedniego,

Rb-34S sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

- brak zachowania wymaganej ciągłości w wyliczeniu stanu środków pieniężnych na koniec okresu sprawozdawczego,

Rb-PDP sprawozdanie z wykonania dochodów podatkowych:

- brak zachowania spójności ze sprawozdaniem Rb-27S w zakresie skutków obniżenia górnych stawek podatków, skutków udzielonych ulg, umorzeń, zwolnień oraz skutków decyzji wydanych przez organ podatkowy,

Rb-ST sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych:

- nie wykazanie kwoty w wierszu I.1. „Stan środków na rachunku wydatków niewygasających” pomimo wykazywania kwot w kolumnie 11 sprawozdania Rb-28S „Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego”.

Jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują sprawozdania wyłącznie w formie elektronicznej (plik bazy danych). Sprawozdania takie powinny być podpisane bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu ustawy z dnia 5 września 2016 roku o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1579)¹⁴ weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

3. Sprawozdawczość w zakresie operacji finansowych

Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 roku w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (j.t. Dz. U. z 2014 r., poz. 1773) zobowiązana była w 2016 roku do pośredniczenia w przekazywaniu do GUS sprawozdawczości kwartalnej. Regionalne izby obrachunkowe zobowiązane zostały ww. rozporządzeniem do przyjmowania od jednostek samorządu terytorialnego, zarówno w formie elektronicznej, jak i w formie dokumentu, sprawozdań łącznych w powyższym zakresie. Są to następujące sprawozdania:

- Rb-N – kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych,
- Rb-Z – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji,
- Rb-UN – roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej,
- Rb-UZ – roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych.

Do sporządzania sprawozdań obejmujących należności, zobowiązania oraz poręczenia i gwarancje w sektorze samorządowym zobowiązane są z powołanym wyżej aktem prawnym:

- jednostki samorządu terytorialnego,

¹⁴ Do dnia 6 października 2016 obowiązywała ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 262, z 2014 r. poz. 1662 oraz z 2015 r. poz. 1893).

- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których JST jest organem założycielskim,
- samorządowe instytucje kultury posiadające osobowość prawną,
- samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w sprawozdaniach łącznych w zakresie samorządowych osób prawnych, dla których JST jest organem założycielskim:

- nie dotrzymanie terminów przesyłania sprawozdań do RIO, zarówno formy papierowej, jak i elektronicznej;
- błędy formalne (brak podpisu osób upoważnionych oraz pieczętek);
- wykazywanie gotówki w kasie w innych grupach podmiotów zamiast w grupie III, a więc w tych, do których nie należy podmiot sporządzający sprawozdanie.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w sprawozdaniach w zakresie budżetu JST stwierdzone w 2016 roku to:

Rb-Z sprawozdanie o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji:

- niewykazywanie wszystkich zobowiązań zaliczanych do długu publicznego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa (Dz.U. 2011 r.; nr 298 poz.1767),
- nieprawidłowe wykazywanie kwot zobowiązań w układzie podmiotowym (wg grup dłużników),
- błędne wykazywanie kwot poręczeń i gwarancji lub zaniechanie ich wykazywania w części B,
- niewykazywanie zobowiązań wymagalnych, lub wykazanie w kwotach innych niż to wynika z Rb-28S i Rb-30S
- wykazywanie w części A sprawozdania zobowiązań z tytułu kredytu w pozycji E1 – papiery wartościowe zamiast w pozycji E2 (kredyty i pożyczki)
- niewykazywanie lub wykazywanie błędnej kwoty zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek w danych uzupełniających o kredytach i pożyczkach JST na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ufp (część C1),

Rb-UZ roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych:

- brak korelacji pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniach Rb-UZ i Rb-Z za IV kwartał,
- błędne wypełnienie struktury terminowej zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów oraz wyemitowanych papierów wartościowych wg pierwotnego oraz pozostałego terminu zapadalności (niewłaściwe wypełnienie kol. C1 i C2 oraz C3 i C4),

Rb-N sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych:

- wykazanie nieprawidłowych kwot środków pieniężnych na rachunkach bankowych w wierszach „depozyty na żądanie” lub „depozyty terminowe”,
- brak wykazania należności z tytułu „udzielonych pożyczek”,
- wykazywanie nieprawidłowych kwot należności wymagalnych i pozostałych należności,
- wykazywanie danych dotyczących pozostałych należności w niewłaściwych grupach podmiotów,
- nieuwzględnianie należności samorządowych zakładów budżetowych,

W omawianym okresie do Izby wpłynęło:

- 826 sprawozdań, w tym 16 korekt (1,9%) – osoby prawne,

- 1 142 sprawozdań, w tym 223 korekt (19,5%) – jednostki samorządu terytorialnego,
- ogółem: 1 968 sprawozdań, w tym 239 korekt (12,1%).

Jednostki samorządu terytorialnego w zakresie osób prawnych przekazywały sprawozdania na dwa sposoby – w wersji papierowej i równocześnie wersji elektronicznej (bez podpisu elektronicznego) lub wyłącznie w wersji elektronicznej na zasadach określonych w § 9 ust 3a¹⁵ ww. rozporządzenia.

Kontrola sprawozdań Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ oraz Rb-UN przesyłanych przez JST w zakresie ich budżetów była przeprowadzana z wykorzystaniem programu BeSTi@. Jednostki samorządu terytorialnego były zobowiązane do sporządzania i przekazywania sprawozdań wyłącznie w formie elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Regionalna Izba Obrachunkowa przekazywała do Ministerstwa Finansów ww. sprawozdania oraz ich korekty w formie pliku bazy danych również za pomocą systemu BeSTi@.

Ponadto Izba zgodnie z § 8 ust. 3 rozporządzenia sporządzała co kwartał na podstawie sprawozdań łącznych otrzymanych od JST sprawozdanie zbiorcze i przekazywała je do Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

4. Sprawozdania w zakresie pomocy publicznej przedsiębiorcom

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1808 t.j. z późn. zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzielaniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1871 t.j. ze zm.), w którym został określony zakres sprawozdań, wzór formularza termin przekazania. Obecnie Regionalna Izba Obrachunkowa pośredniczy wyłącznie w elektronicznym przekazywaniu sprawozdań z zakresu zaległości przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w przekazywanych sprawozdaniach z zakresu zaległości przedsiębiorców:

- stosowanie niewłaściwego nazewnictwa przekazywanych plików, pomimo poinformowania jednostek o sposobie jednolitego określania nazwy plików zawierających sprawozdania,
- niedotrzymywanie terminów przesyłania sprawozdań przez jednostki do RIO,
- nie wypełnianie w arkuszu pól identyfikujących JST tj. nazwy, adresu oraz roku za jaki sprawozdanie sporządzono,

W 2016 roku przesłano do Izby 55 sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców. Powyższe sprawozdania Izba przesała do UOKiK.

5. Sprawozdawczość finansowa jednostek samorządu terytorialnego

Jednostki samorządu terytorialnego na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu

¹⁵ Rozporządzenie MF z dnia 4 marca 2010 roku w sprawie sprawozdań jednostek sektora publicznego w zakresie operacji finansowych (j.t. Dz. U. z 2014 r., poz. 1773).

państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (j.t. Dz.U.2013 r., poz. 289) przekazywały w 2016 roku do Izby sprawozdania finansowe za 2015 rok.

W skład sprawozdań finansowych wchodzi:

- bilans z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego, przygotowany według wzoru określonego w załączniku nr 9 do rozporządzenia;
- łączny bilans obejmujący dane wynikające z bilansów samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, zawierający informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 5 do rozporządzenia;
- łączny rachunek zysków i strat obejmujący dane wynikające z rachunków zysków i strat samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, zawierający informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 7 do rozporządzenia;
- łączne zestawienie zmian w funduszu obejmujące dane wynikające z zestawień zmian w funduszu samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, zawierające informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 8 do rozporządzenia;
- skonsolidowany bilans jednostki samorządu terytorialnego, przygotowany według wzoru określonego w załączniku nr 10 do rozporządzenia.

Sprawozdania finansowe łączne są sumą sprawozdań finansowych jednostkowych lub jednostkowych i łącznych. Zarządy jednostek samorządu terytorialnego sporządzały sprawozdania finansowe łączne samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych i przekazywały je do Izby w terminie do dnia 30 kwietnia 2016 roku. W tym samym terminie zarządy jednostek samorządu terytorialnego zobowiązane były także do przekazania bilansów z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Do Izby wpłynęło 116 bilansów z wykonania budżetów JST za 2015 rok w tym 13 korekt.

Ponadto, w 2016 roku do Izby wpłynęło 113 łącznych bilansów (w tym 10 korekt), 119 łącznych rachunków zysków i strat (w tym 16 korekt) oraz 126 łącznych zestawień zmian w funduszu jednostki (w tym 23 korekt) oraz 1 korekta łącznego zestawienia zmian w funduszu jednostki za 2014 rok.

Zgodnie z § 26 ust. 5 ww. rozporządzenia zarządy JST przekazują do RIO skonsolidowane bilanse w formie pisemnej i w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 517) w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego. Ponadto, niektóre JST przekazywały skonsolidowane bilanse wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego, korzystając z podpisu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 5 września 2016 roku o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1579), weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

W 2016 roku za pośrednictwem systemu BeSTi@ 88 JST przekazało do Izby skonsolidowane bilanse podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Zgodnie z § 26 ust. 7 ww. rozporządzenia regionalna izba obrachunkowa przekazuje do Ministerstwa Finansów skonsolidowane bilanse JST w formie dokumentu elektronicznego do dnia 14 lipca roku następnego. W roku 2016 na

106 JST województwa lubuskiego Izba przekazała do Ministerstwa Finansów po zweryfikowaniu 106 bilansów skonsolidowanych za 2015 rok (w tym 3 korekty).

W wyniku kontroli powyższych sprawozdań finansowych jednostek stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- nieterminowe przesyłanie sprawozdań przez jednostki do regionalnej izby obrachunkowej;
- niezgodność poszczególnych danych w bilansie z wykonania budżetu JST z danymi wykazanymi w sprawozdaniach budżetowych;
- brak spójności pomiędzy poszczególnymi pozycjami w bilansie;
- brak podpisów osób upoważnionych do zatwierdzenia danego sprawozdania;
- niezgodność stanów początkowych bilansu za dany okres sprawozdawczy ze stanami końcowymi bilansu za poprzedni okres sprawozdawczy;
- brak równości pomiędzy łączną kwotą aktywów a łączną kwotą pasywów;
- niewłaściwa data sporządzenia sprawozdania finansowego;
- brak wypełnienia informacji uzupełniających w poszczególnych bilansach;
- brak spójności pomiędzy poszczególnymi pozycjami w łącznym rachunku zysków i strat a łącznym zestawieniem zmian w funduszu jednostki;
- brak spójności pomiędzy poszczególnymi pozycjami w łącznym rachunku zysków i strat a łącznym bilansem;
- brak spójności pomiędzy poszczególnymi pozycjami w łącznym zestawieniu zmian w funduszu jednostki a łącznym bilansem łącznym;
- nieuwzględnienie przy sporządzaniu bilansu skonsolidowanego określonych jednostek organizacyjnych podlegających konsolidacji.

6. Sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego

Zgodnie z art. 30a ustawy Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 roku (Dz. U. z 2016 r., poz. 1379 t.j.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 roku w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 6 poz. 35) organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego w terminie do dnia 10 lutego roku kalendarzowego następującego po roku, który podlegał analizie, sporządza sprawozdanie z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówkach prowadzonych przez tę jednostkę samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem wysokości kwoty różnicy, o ile wystąpiła. Następnie powyższe sprawozdanie przedkłada w wersji papierowej i elektronicznej (arkusz MS Excel), w terminie 7 dni od jego sporządzenia, Regionalnej Izbie Obrachunkowej, a także organowi stanowiącemu tej jednostki samorządu terytorialnego, dyrektorom szkół prowadzonych przez tę jednostkę oraz związkom zawodowym zrzeszającym nauczycieli.

W 2016 roku do Izby wpłynęło 106 sprawozdań, (w tym 11 korekt) z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego.

W wyniku kontroli powyższych sprawozdań otrzymanych od JST stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- przesyłanie powyższych sprawozdań w pliku PDF, a także na niewłaściwych drukach,
- nie wypełnianie poszczególnych pozycji sprawozdań, jednakże na bieżąco powyższe błędy były weryfikowane a sprawozdania przesyłane na właściwych drukach.

7. Działalność informacyjna i szkoleniowa

7.1. Działalność informacyjna

Art. 1 ust. 4 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych nakłada na izby obowiązek prowadzenia działalności informacyjnej i szkoleniowej. Zgodnie z zapisem ustawy działalność ta prowadzona jest w zakresie objętym nadzorem i kontrolą izb. Działalność informacyjna RIO w Zielonej Górze obejmuje udzielanie informacji i doradztwo w zakresie praktycznego stosowania przepisów prawa oraz upowszechnianie informacji o wynikach działalności nadzorczej i kontrolnej izb. Funkcja informacyjna realizowana jest m.in. za pośrednictwem działalności wydawniczej, udzielania pisemnych informacji i wyjaśnień, telefonicznych i bezpośrednich kontaktów z pracownikami samorządowymi oraz poprzez informacje zamieszczane na stronach internetowych Izby.

W realizacji działań w zakresie przedsięwzięć informacyjnych Izba współpracuje z Ministerstwem Finansów, UOKiK, regionalnymi izbami obrachunkowymi, Wojewodą Lubuskim, sądami administracyjnymi, w tym WSA w Gorzowie Wlkp., Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Zielonej Górze, uczelniami wyższymi oraz Zrzeszeniem Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast Województwa Lubuskiego i Konwentem Starostów Województwa Lubuskiego

Na podstawie art. 13 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych Izba udziela wyjaśnień w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych na wystąpienia podmiotów wymienionych w art. 1 ust. 2 ww. ustawy (tj. jednostek samorządu terytorialnego, związków międzygminnych, stowarzyszeń gmin oraz stowarzyszeń gmin i powiatów, związków powiatów, stowarzyszeń powiatów, samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych, innych podmiotów, w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego). W roku 2016 Izba udzieliła w powyższym trybie 21 wyjaśnień.

Podstawową rolę w realizacji działalności informacyjnej i instruktażowej Izby odgrywa Internet. Za pośrednictwem strony internetowej Izby oraz na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej publikowane są coroczne sprawozdania z działalności Izby, informacje dotyczące bieżącej działalności, zmian w przepisach prawa, opracowania wynikające z działalności nadzorczej i kontrolnej, materiały analityczne dotyczące wykonania budżetów i sytuacji finansowej lubuskich jednostek samorządu terytorialnego, interpretacje ministerstw, opinie i wyjaśnienia Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej, a także informacje dotyczące organizowanych szkoleń.

Regionalne izby obrachunkowe, jako podmioty realizujące zadania publiczne, zobligowane są ponadto do udostępniania informacji publicznej w trybie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej. Obowiązek ten jest realizowany poprzez publikacje w internetowym Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) oraz udzielanie odpowiedzi na wnioski zainteresowanych osób i instytucji. Publikowane treści w BIP są na bieżąco modyfikowane i uzupełniane. W roku 2016 udzielono odpowiedzi na 13 skierowanych do Izby wniosków o udzielenie informacji publicznej.

Niezależnie od udzielania wyjaśnień w trybie art. 13 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych oraz udzielania informacji udzielanej na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej Izba opracowuje analizy, zestawienia danych oraz udostępnia zgromadzone informacje i dokumentację organom państwa i innym instytucjom (w tym m.in. Ministerstwu Rozwoju i Finansów, MEN, GUS, NIK, Wojewodzie Lubuskim, szkołom wyższym i instytucjom naukowym, parlamentarzystom, wydawnictwom prasowym).

Pracownicy Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń uczestniczą w pracach mających na celu przygotowanie i opracowanie „Sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego” przedkładanego corocznie Sejmowi i Senatowi RP.

Przedstawiciele Izby uczestniczą ponadto w wielu przedsięwzięciach o charakterze informacyjnym, naukowym, badawczym, prezentując zagadnienia i materiały związane z działalnością Izby i gospodarką finansową JST (w tym m.in.: w wielu konferencjach i seminariach dotyczących finansów samorządu oraz w posiedzeniach Lubuskiego Konwentu Starostów Województwa Lubuskiego oraz Zrzeszenia Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast Województwa Lubuskiego).

W roku 2016 Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze przygotowała i wydała 1 zeszyt Kwartalnika Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze (nr 1-2/55/2016). Wydawnictwo to, oprócz informacji bieżących i opracowań problemowych, obejmowało również obszernie opracowanie dotyczące wykonanie budżetów przez lubuskie jednostki samorządu terytorialnego w roku 2015.

7.2. Działalność szkoleniowa

Działalność szkoleniowa, realizowana przez Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń, opierała się na planie szkoleń stanowiącym załącznik do planu pracy Izby na rok 2016. W omawianym okresie zrealizowane zostały założenia przewidziane w planie szkoleń na rok 2016, program szkoleń uzupełniony został ponadto o dodatkowe zagadnienia.

Ogółem, w 2016 roku Izba była organizatorem: 25 szkoleń dla jednostek samorządu terytorialnego. W szkoleniach dla JST uczestniczyło łącznie 1 398 osób, reprezentujących lubuskie samorządy; w tym m.in.: prezydenci miast, burmistrzowie, wójtowie, starostowie, członkowie zarządów powiatów i zarządu województwa, skarbnicy i służby finansowe JST, radni, pracownicy komórek kontroli wewnętrznej i wydziałów podatkowych, sekretarze JST, główni księgowi związków międzygminnych, kierownicy, księgowi i pracownicy placówek oświatowych, kierownicy, księgowi i pracownicy instytucji kultury, jednostek budżetowych i zakładów budżetowych. Wykłady w trakcie realizowanych szkoleń prowadzili pracownicy RIO w Zielonej Górze, przedstawiciele pozostałych Izb, pracownicy UOKiK, przedstawiciele Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego, przedstawiciele

Izby Skarbowej w Zielonej Górze, pracownicy uczelni wyższych oraz specjaliści - praktycy w zakresie, którego dotyczyła tematyka szkolenia.

Szkolenia prowadzone były metodą wykładów oraz zajęć i warsztatów praktycznych, z wykorzystaniem nośników multimedialnych. Uczestnicy szkoleń otrzymywali materiały i opracowania przygotowane przez prowadzących, jak również zaświadczenia uczestnictwa w szkoleniu.

Tematyka szkoleń zrealizowanych przez RIO Zielona Góra w roku 2016:

Lp.	Temat
1	Zmiany w rachunkowości oraz zamknięcie ksiąg rachunkowych i sprawozdania finansowe za rok 2015
2	Warsztaty dla księgowych podatkowych w świetle znowelizowanej Ordynacji podatkowej
3	Zmiana przepisów o rachunkowości oraz wybrane zagadnienia dotyczące rachunkowości i sprawozdawczości
4	Zasady udzielania pomocy publicznej przez gminy z uwzględnieniem nowelizacji przepisów krajowych w 2016 roku
5	Podatki i opłaty lokalne w 2016 roku
6	Rozliczanie dotacji udzielanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na zadania realizowane na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (warsztaty)
7	Fundusz Sołecki w 2016 roku (aspekty praktyczne)
8	Praktyczne skutki nowelizacji przepisów o zamówieniach publicznych - w związku z implementacją dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014
9	Praktyczne skutki nowelizacji przepisów o zamówieniach publicznych - w związku z implementacją dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014
10	Procedura absolutoryjna w jednostkach samorządu terytorialnego
11	Świadczenie wychowawcze oraz Fundusz Alimentacyjny - ewidencja księgowa oraz sprawozdawczość
12	Egzekucja - czyli przymusowe dochodzenie podatków i opłat
13	Praktyczne skutki nowelizacji przepisów o zamówieniach publicznych - w kontekście wydatków związanych z wdrożeniem EFS w związku z implementacją dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014
14	Praktyczne skutki nowelizacji przepisów o zamówieniach publicznych - w kontekście wydatków związanych z wdrożeniem EFS w związku z implementacją dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014
15	Sprawozdawczość jednostek organizacyjnych JST za II kwartał 2016 r.
16	Sprawozdawczość JST za II kwartał 2016 r.
17	Udzielanie i rozliczanie dotacji z budżetów JST na zadania realizowane na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – po zmianach
18	Fundusz Sołecki 2016 roku – aspekty praktyczne
19	Zabezpieczenie podatków i należności publicznoprawnych, czyli wszystko o hipotece i zastawie skarbowym
20	Warsztaty przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego po nowelizacji PZP
21	Szkolenie dla skarbników jednostek samorządu terytorialnego i księgowych związków komunalnych (projekt budżetu i projekt WPF na rok 2017; rozliczanie dotacji z budżetu JST, zmiany w klasyfikacji budżetowej, analiza zadłużenia JST, sprawozdawczość budżetowa, centralizacja VAT,
22	Zlecanie zadań publicznych i rozliczanie dotacji po zmianie przepisów wykonawczych do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – tryb podstawowy i uproszczony
23	Zamknięcie ksiąg rachunkowych za 2016 oraz zasady rachunkowości obowiązujące od 2017 roku
24	Zamknięcie ksiąg rachunkowych za 2016 oraz zasady rachunkowości obowiązujące od 2017 roku
25	Zamknięcie ksiąg rachunkowych za 2016 oraz zasady rachunkowości obowiązujące od 2017 roku

Część II

Działalność Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r. liczba spraw oczekujących na rozstrzygnięcie przez Regionalną Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Zielonej Górze wynosiła 1 – wobec 1 obwinionego. Do Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w 2016 r. wpłynęło 15 wniosków o ukaranie wobec 16 obwinionych. Ww. wnioski o ukaranie złożyli Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych oraz jego zastępcy. Wnioski Rzecznika i jego zastępców sformułowane były na podstawie zawiadomień złożonych przez organy kontroli tj.: RIO, NIK, Wojewodę Lubuskiego oraz kierowników jednostek sektora finansów publicznych.

Komisja w 2016 roku rozpoznała 15 spraw i wydała łącznie 15 orzeczeń w stosunku do 16 obwinionych. Ogółem ukarano 16 obwinionych, w tym karą upomnienia 8 obwinionych, natomiast wobec 8 obwinionych odstąpiono od wymierzenia kary. Według stanu dzień 31 grudnia 2016 r. na rozpoznanie przez Regionalną Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oczekiwała 1 sprawa – wobec 1 obwinionego, która została rozpoznana w marcu 2017 r.

Do najczęściej występujących czynów kwalifikowanych, jako naruszenie dyscypliny finansów publicznych w 2016 r. należy zaliczyć naruszenie polegające na:

- zaciągnięciu zobowiązania bez upoważnienia określonego ustawą budżetową, uchwałą budżetową lub planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących zaciągania zobowiązań przez jednostkę sektora finansów publicznych,
- przekazaniu lub udzieleniu dotacji z naruszeniem zasad lub trybu przekazywania lub udzielania dotacji,
- dokonaniu wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia określonego ustawą budżetową, uchwałą budżetową lub planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków,
- zaniechaniu przeprowadzenia lub rozliczenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie lub rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r., Nr 76, poz.694. z późn. zm.),

- dokonaniu wydatku powodującego przekroczenie kwoty wydatków ustalonej w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych,
- nieopłaceniu w terminie przez jednostkę sektora finansów publicznych składek na ubezpieczenie społeczne, składek na ubezpieczenie zdrowotne, składek na Fundusz Pracy albo ich opłacenie w kwocie niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia,
- niepobraniu lub niedochodzeniu należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych albo pobraniu lub dochodzeniu tej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia,
- zmianie umowy w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych,
- nieprzekazaniu w terminie do budżetu w należnej wysokości pobranych dochodów należnych Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego,
- wydatkowaniu dotacji niezgodnie z przeznaczeniem określonym przez udzielającą dotację,
- udzieleniu zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, dotyczących przesłanek stosowania trybów udzielenia zamówienia publicznego: negocjacji bez ogłoszenia, zamówienia z wolnej ręki lub zapytania o cenę,
- dokonanie, w zakresie gospodarki finansowej lub w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego lub przygotowaniu tego postępowania albo w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi, czynności naruszającej dyscyplinę finansów publicznych przez osobę nieupoważnioną do wykonania tej czynności,
- niezawiadomieniu w terminie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wszczęciu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- ustaleniu wartości zamówienia publicznego lub jego części, jeżeli miało to wpływ na obowiązek stosowania przepisów o zamówieniach publicznych albo na zastosowanie przepisów dotyczących zamówienia publicznego o niższej wartości.

Część III

Działalność Rzecznika dyscypliny finansów publicznych

W 2016 roku do Rzecznika dyscypliny finansów publicznych właściwego w sprawach rozpatrywanych przez Regionalną Komisję Orzekającą przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Zielonej Górze złożone zostały 34 zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Wśród podmiotów składających zawiadomienia dominowały instytucje pełniące funkcje nadzorcze i kontrolne nad jednostkami sektora finansów publicznych oraz kierownicy jednostek nadrzędnych nad jednostkami sektora finansów publicznych, w których okoliczności takie zostały ujawnione. W 2016 r. zawiadomienia złożyły następujące podmioty:

- Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze – 16 zawiadomień,
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze – 6 zawiadomień,
- Urząd Zamówień Publicznych – 3 zawiadomienia,
- Wojewoda Lubuski – 2 zawiadomienia,
- Urząd Kontroli Skarbowej w Zielonej Górze – 1 zawiadomienie,
- pozostałe podmioty – 6 zawiadomień.

Wśród ujawnionych okoliczności wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych przeważały sprawy dotyczące:

- niesporządzenia lub nieprzekazania w terminie sprawozdania z wykonania procesów gromadzenia środków publicznych i ich rozdysponowania albo wykazania w tym sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,
- zaniechania przeprowadzenia lub rozliczenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie lub rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.),
- dokonania wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia określonego ustawą budżetową, uchwałą budżetową lub planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków,
- zaciągnięcia zobowiązania bez upoważnienia określonego ustawą budżetową, uchwałą budżetową lub planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących zaciągania zobowiązań przez jednostkę sektora finansów publicznych,
- nieopłacenia w terminie przez jednostkę sektora finansów publicznych składek na ubezpieczenia

- społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy,
- przekazania lub udzielenia dotacji z naruszeniem zasad lub trybu przekazywania lub udzielania dotacji,
 - dokonania wydatku powodującego przekroczenie kwoty wydatków ustalonej w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych,
 - niewykonania w terminie zobowiązania jednostki sektora finansów publicznych, w tym obowiązku zwrotu należności celnej, podatku, nadpłaty lub nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, którego skutkiem jest zapłata odsetek, kar lub opłat albo oprocentowanie tych należności.

W 2016 r. Rzecznik dyscypliny finansów publicznych i jego Zastępcy wydali 18 postanowień o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego, obejmujących łącznie 27 rozstrzygnięć. Przyczyną odmowy w większości spraw był brak znamion naruszenia dyscypliny finansów publicznych w zarzucanym czynie oraz znikoma szkodliwość naruszenia dyscypliny dla finansów publicznych. W 25 sprawach Rzecznik dyscypliny finansów publicznych i jego Zastępcy wszczęli postępowanie wyjaśniające wobec 25 osób. Ponadto w 2016 r. wydanych zostało 12 postanowień o umorzeniu postępowania wyjaśniającego, obejmujących łącznie 12 osób. Wśród przyczyn takiego rozstrzygnięcia przeważała okoliczność braku znamion naruszenia dyscypliny finansów publicznych oraz znikomej szkodliwości naruszenia dyscypliny dla finansów publicznych.

W następstwie przeprowadzonych czynności sprawdzających oraz wszczęcia postępowań wyjaśniających Rzecznik dyscypliny finansów publicznych złożył w 2016 r. do Regionalnej Komisji Orzekającej przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Zielonej Górze 15 wniosków o ukaranie, dotyczących 16 obwinionych.